

Arviointikertomus 2023

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen tarkastuslautakunta

Sisällysluettelo

1	Puheenjohtajan katsaus.....	3
2	Arviointikertomus 2023	4
3	Tarkastuslautakunnan vuosi 2023	4
4	Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen tavoitteiden toteutuminen.....	7
4.1	Strategisten tavoitteiden ja mittareiden arviointi	7
4.1.1	Ennaltaehkäisy sekä hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen	9
4.1.2	Monikanavainen palveluverkko.....	10
4.1.3	Palvelujen saatavuus, saavutettavuus ja oikea-aikaisuus	11
4.1.4	Henkilöstön osallistaminen	15
4.1.5	Henkilöstön riittävyys, osaaminen, työhyvinvointi ja sitoutuneisuus	16
4.1.6	Toiminnan tuloksellisuus, laadukkuus ja kustannusvaikuttavuus	18
4.1.7	Toiminnan pitkäjänteisyys ja päätöksenteko lapsen edun mukaisesti	19
4.2	Toimialueiden toiminnallisten ja strategisten painopisteiden tavoitteiden arviointi	22
4.3	Tytärtyhtiöiden tavoitteiden arviointi	22
5	Talous	28
5.1	Konsernitilinpäätös	29
5.2	Taloustyöryhmän perustaminen	29
5.3	Talouden tasapainottaminen	29
5.4	Arviointimenettely	31
6	Henkilöstöasiat.....	33
6.1	Johtamis- ja organisaatiojärjestelmän uudistaminen	33
6.2	Työhyvinvointikysely 2023.....	34
6.3	Sivutoimet ja kilpaileva toiminta.....	36
6.4	Henkilöstöhallinnon tietojärjestelmä	37
7	Muut arviointikohteet	39
7.1	Palveluintegraatio	39
7.1.1	Integraatio mielenterveys- ja päihdepalveluissa.....	39
7.1.2	Integraatio sosiaalipalveluissa (työikäisten palvelut)	42
7.2	Toimivat yhteistyörakenteet hyvinvointialueiden ja kuntien sekä muiden toimijoiden välillä	44

7.3	Kehittämisyksikkö	47
7.4	Monikanavainen asiakaspalautejärjestelmä	48
7.5	Palvelusetelitoiminta	52
7.6	Osallisuusvaliokunta	54
8	Yhteenveto ja tarkastuslautakunnan lausuntopyyntö	55
9	Lähdeluettelo	58

Liite: Toimialueiden toiminnalliset tavoitteet ja strategiset painopisteet

Tekijät

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen tarkastuslautakunta

1 Puheenjohtajan katsaus

Hyvinvointialueen ensimmäinen vuosi alkoi säästötoimilla

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue aloitti toimintansa vuoden 2023 alusta selvästi riittämättömällä rahoituksella. Valtiovallan talouden nopea tasapainottamisvelvoite on osoittautumassa hyvinvointialueellemme ylivoimaiseksi tehtäväksi. Velvoite pakottaa toki myös muut hyvinvointialueet säästöihin, joita on erittäin haasteellista, jollei mahdotonta, toteuttaa. Säästöihin on kuitenkin Pohjois-Karjalassa vahvasti pyritty ja myös osittain onnistuttu.

Tiukasta taloudesta kärsivät aina hyvinvointialueemme asiakkaat ja koko henkilöstö. Siis ne, joita varten palveluita tuotamme, ja ne, jotka niitä tuottavat. Joka tapauksessa valtiiovallan riittämättömästä rahoituksesta johtuen muutokset ja menoleikkaukset ovat olleet pakollisia. Vain niiden avulla meillä on mahdollisuus välttää arviointimenetelyyn joutuminen. Voi hyvällä syyllä kysyä, mikä on itsehallinnon merkitys ja onko palveluita haluava ihminen toiminnan keskiössä, kuten kuuluisi olla. Onko riittävien lakisääteisten palveluiden järjestäminen tällä hetkellä jopa mahdotonta? Onko ennalta ehkäisevään hoitoon panostettu riittävästi, vai jääkö se edelleen juhlapuheiden vaaraan? Kysymyksiä ilman oikeita vastauksia.

Mihin arviointikertomus perustuu

Tarkastuslautakunta arvioi hyvinvointialueen toimintaa sekä strategian toteutumista tilinpäätöksestä, lähteissä luetelluista asiakirjoista sekä eri asiantuntijoiden kuulemisista saadun tiedon perusteella. Ei siis edes vahvojen huuhujen tai maakunnan lehtien tekstiviestipalstalle saapuneiden viestien perusteella. Hyvinvointialuestrategiassa tavoiteltuun suuntaan eteneminen on ollut haasteellista. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä suunnitelman väliarviointissa 2024 todetaan, että Pohjois-Karjalassa on paljon hyvinvoinnin ja terveyden haasteita, mutta hyvänä merkinä on se, että esimerkiksi hyte-kertoimen mukaan tavoitteessa on menty oikeaan suuntaan vuoden 2023 aikana. Toisaalta taas palvelustrategian ja -verkon valmistelu aloitetaan uudelleen Itä-Suomen hallinto-oikeuden kumottua aluevaltuuston 22.6.2023 päätöksen. Hallinto-oikeuden päätöksen perusteluna oli se, että palvelustrategian ja palveluverkkosuunnitelman lautakuntavalmisteluun oli osallistunut kunnanhallitusten jäseniä tai varajäseniä, jotka hallinto-oikeus katsoi esteellisiksi osallistumaan päätöksentekoon.

Kaikkia strategisia tavoitteita ei ole voitu arvioida, koska ei ole asetettu selkeitä mittareita eikä asianmukaisia tavoitetasoja. Lisäksi haastetta arvioinnille asetti se, että toimialueiden toiminnalliset tavoitteet on kirjattu ja niistä raportoitu vaillinaisesti ja epäyhtenäisesti.

Hyvinvointialueen henkilöstö

Henkilöstö on hyvinvointialueemme tärkein voimavara. Meillä on edelleen haasteita henkilöstön saatavuudessa. Pidän myönteisenä asiana sitä, että henkilöstöstä kuitenkin yli 70 prosenttia suosittelisi muille Pohjois-Karjalan hyvinvointialuetta työnantajana. Työnantajakuva onkin selvästi parantunut kuntayhtymän ajoilta. Maakunnan lehtien tekstiviestipalstalle lähetyt tekstiviestit eivät työllistä ketään, mutta antavat väärän kuvan hyvinvointialueemme toimivuudesta. Henkilöstön lähtövaihtuvuutta sekä sairastavuutta on onnistuttu pienentämään mm. parantamalla henkilöstön työhyvinvointia ja osallisuutta sekä panostamalla johtamisen laatuun. Nämä ovat jokaisen

työpaikan perusasioita, koska taloudelliset kannustimet eivät yksin riitä. Työhyvinvoinnin tukea ja merkitystä henkilöstölle ei voi liikaa korostaa jatkuvassa muutoksessa ja taloudellisissa haasteissa.

Kiitokset

Haluan lopuksi lausua kiitokset koko hyvinvointialueen henkilöstölle, viranhaltijoille, tarkastuslautakunnan jäsenille, tarkastuspäällikölle, tilintarkastajalle ja johdon sihteereille, jotka olette omalta osaltanne tehneet vuodesta 2023 merkittävän ja vaikuttaneet myös arviointikertomuksen laadintaan. Nämä kiitokset kohdistuvat myös tarkastuslautakunnan viime vuonna menehtyneeseen jäseneseen Jari-Matti Turpeiseen.

Kari Kulmala
Puheenjohtaja

2 Arviointikertomus 2023

Tarkastuslautakunta laatii ja antaa aluevaltuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Tarkastuslautakunta on määritellyt arviointisuunnitelmassa 16.5.2022¹ arvioinnin painopisteet, joiden mukaisesti arviointikertomus on laadittu. Arviointi kohdistuu strategisissa tavoitteissa edistymiseen sekä talouden tasapainotuksen toteutumiseen. Lautakunta on henkilöstöasioihin liittyvien asioiden lisäksi arvioinut integraation ja yhdyspintatyön toteutumista.

3 Tarkastuslautakunnan vuosi 2023

Hyvinvointialuelain 125 §:n mukaan aluevaltuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Edellä mainitun lain mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida, ovatko aluevaltuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet hyvinvointialueella ja hyvinvointialuekon-

¹ Tarkastuslautakunnan kokous 16.5.2022 § 22.

sernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Lisäksi lautakunnan tulee arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä taloussuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden riittävyttä talouden tasapainotuksen kannalta.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen hallintosäännön mukaan tarkastuslautakunnassa on kahdeksan (8) jäsentä ja heistä jokaisella on henkilökohtainen varajäsen. Aluevaltuusto valitsee lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Tarkastuslautakunnan toimikausi on neljä vuotta.

Tarkastuslautakunnan jäsenet, varajäsenet ja jäsenmuutokset v. 2023 luetellaan alla:

Jäsen	Varajäsen
Kari Kulmala, puheenjohtaja	Maija Törmänen
Tarja Hyykky, varapuheenjohtaja	Tuomo Mustonen
Sari Huovinen	Mika Nevalainen
Marko Jönhede	Mira Pesonen
Alli Mattila (12.9.2023 asti) Päivi Armila (12.9.2023 alkaen)	Petteri Tahvanainen
Ari Tielinen	Ritva Mahlavuori (12.12.2023 saakka) Anneli Kainulainen (12.12.2023 alkaen)
Jari-Matti Turpeinen Leo Rynnänen (21.3.2023 alkaen)	Jasmin Pyöriäinen
Heidi Wilska	Timo Kinnunen

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen tarkastuslautakunnassa vaihtui vuoden 2023 aikana kaksi jäsentä ja yksi varajäsen. Tarkastuslautakunnan jäsenistä Ari Tielinen on ilmoittanut esteellisyydestään, eikä hän osallistunut Tikka-mäen palvelut Oy:n vuotta 2023 koskevaan arviointiin. Varajäsen Tuomo Mustonen on Siun työterveys Oy:n hallituksen jäsen. Hän ei osallistunut puolestaan Siun työterveys Oy:n arviointiin².

Tarkastuslautakunnan jäsenet vasemmalta lukien: Leo Ryytänen, Ari Tielinen, Päivi Armila, Tarja Hyykky (varapuheenjohtaja), Heidi Wilska, Kari Kulmala (puheenjohtaja), Sari Huovinen ja Marko Jönhede.

Tarkastuslautakunta kokoontui vuoden 2023 aikana kaikkiaan 12 kertaa. Kaikki kokoukset olivat läsnäolokokouksia. Tarkastuslautakunta hyväksyi arviointisuunnitelman 16.5.2022³, jonka pohjalta laadittiin vuoden 2023 työohjelma. Työohjelmaan on kirjattu arviointiin liittyvät kuulemistilaisuudet, joissa toiminnasta vastaavat tai asiantuntijat kertoivat hyvinvointialueen toiminnasta. Tarkastuslautakunnan kuultavina olivat hyvinvointialuejohtaja, kehittämisjohtaja, henkilöstöjohtaja, talousjohtaja, työikäisten palvelujen palvelujohtaja, MIEPÄ-palvelujen palvelupäällikkö, kehittämisyksikön hankepäällikkö, hankinta- ja logistiikkajohtaja, projektiasiantuntija palvelusetelit, luottamusmiehiä, lastensuojelun palvelujohtaja, lapsiperhepalvelujen palvelujohtaja, Siun työterveys Oy:n toimitusjohtaja, Polkka Oy:n toimitusjohtaja ja psykiatrisen klinikkaryhmän palvelupäällikkö sekä digijohtaja ja hankepäällikkö. Tarkastuslautakunta perustaa arvionsa talousarvioon, kuulemisiin, tilinpäätökseen, henkilöstökertomukseen sekä muihin lähteissä lueteltuihin asiakirjoihin.

² Tarkastuslautakunnan kokous 31.10.2023 § 105.

³ Tarkastuslautakunnan kokous 16.5.2022 § 22.

Tarkastuslautakunta tutustui päivystyksen, kehittämissyksikön, päihdelääketieteen yksikön sekä Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen yhteisen tilannekeskuksen toimintaan.

Tarkastuslautakunnan esittelijänä ja pöytäkirjanpitäjänä toimi vuonna 2023 tarkastuspäällikkö.

Hyvinvointialueen tilintarkastusyhteisönä toimi vuonna 2023 BDO Auditor Oy ja vastuullisena tilintarkastajana Ulla-Maija Tuomela, KHJ, JHT. Vastuullinen tilintarkastaja esitteli tarkastuslautakunnan kokouksessa 29.8.2023 § 83 selonteon tilintarkastussuunnitelmasta tilikaudelle 2023 sekä kokouksessa 7.5.2024 § 67 tilintarkastuksen yhteenvedon ja tilintarkastuskertomuksen. Tilintarkastajan ja tarkastuslautakunnan välinen yhteistyö on ollut toimivaa.

Tarkastuslautakunta käsitteli sidonnaisuusilmoituksia ja -rekisteriin tehtäviä muutoksia 17.1.2023, 20.3.2023, 6.6.2023, 26.9.2023, 31.10.2023 ja 28.11.2023, jolloin sidonnaisuusilmoitukset annettiin tiedoksi aluevaltuustolle. Hyvinvointialueissa säädetään tarkastuslautakunnan tehtäväksi valvoa, että hyvinvointialuelain 89 §:ssä säädettyä velvollisuutta ilmoittaa sidonnaisuuksista noudatetaan, ja viedä ilmoitukset aluevaltuustolle tiedoksi.

Tarkastuslautakunta kiittää Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen ja hyvinvointialuekonsernin henkilöstöä ja luottamushenkilöitä hyvästä yhteistyöstä.

4 Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen tavoitteiden toteutuminen

4.1 STRATEGISTEN TAVOITTEIDEN JA MITTAREIDEN ARVIOINTI

Aluevaltuuston 11.10.2022 hyväksymän Hyvinvointistrategian 2023–2026 mukaan hyvinvointialueen toiminnan päämääränä on ”Hyvää elämää ja elämäniloa Pohjois-Karjalassa: tukea, turvaa ja hyvinvointia jokaiselle!”. Hyvinvointialueen toimintaa johdetaan aluevaltuuston hyväksymän hyvinvointialuestrategian mukaisesti. Strategiassa on kuvattu hyvinvointialueen toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteet. Aluevaltuusto ohjaa strategian toimeenpanoa vuosittain talousarviossa asettamallaan sitovilla toiminnan tavoitteilla. Hyvinvointialueen strategiset mittarit on johdettu strategisista tavoitteista. Strategiset tavoitteet ovat samat kaikille toimialueille. Koska

kaikkien strategisten tavoitteiden mittarit eivät kuitenkaan soveltuneet sellaisinaan jokaiselle toimialueelle, toimialueet johtivat omat mitattavat tavoitteensa hyvinvointialueen mittaristosta.⁴

Hyvinvointialueen strategiset tavoitteet	Strateginen mittari	Mittarin tavoite	Mittarin tavoitearvo	Toteuma	Status
Toimintamme lähtökohtana on ennaltaehkäisy sekä hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen yhteistyössä asukkaiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa	Hyte-kerroin	Kasvaa vuoteen 2022 verrattuna	≥ 45	57	Tavoitteessa
Monikanavainen palveluverkkomme vastaa väestön palvelutarvetta	Palveluverkkosuunnitelman uudistaminen	Tehty kesäkuun loppuun mennessä, sitä ennen kuukausittaisena tavoitteena 16,7 prosenttiyksikön kasvu	100%	100 %	Tavoitteessa
Palvelujen saatavuus, saavutettavuus ja oikea-aikaisuus paranevat	Lakisääteiset hoito- ja palveluajat	Kokonaistaso paranee vuoteen 2022 verrattuna	> 80,0 %	87,2 %	Tavoitteessa
Johtamistamme ja palvelujen kehittämistä ohjaa henkilöstön osallistaminen toiminnan jatkuvaan parantamiseen sekä toimintatapojen yhtenäistämiseen	Tyhy-kyselyn johtamisen mittari	Kokonaistaso paranee vuoteen 2022 verrattuna	Kyllä/ei	1	Tavoitteessa
Huolehdimme henkilöstön riittävyydestä, osaamisesta, työhyvinvoinnista ja sitoutuneisuudesta	Henkilöstön pitovoima	Vakituisen henkilöstön lähtövaihtuvuus alle tavoitetason	≤ 10 %	6,3 %	Tavoitteessa
Huolehdimme henkilöstön riittävyydestä, osaamisesta, työhyvinvoinnista ja sitoutuneisuudesta	Työkykyisten päivien määrä / htv2	Kasvaa 4 % vuoteen 2022 verrattuna	> 1 päivää/htv2	11,6 %	Tavoitteessa
Toimintamme on tuloksellista, laadukasta ja kustannusvaikuttavaa.	Vuosikate	Vähintään muutetun talousarvion mukainen	≥ -8,9 M€	-8,7 M€	Tavoitteessa
Toimintamme on pitkäjänteistä, tulevaisuuteen katsovaa ja päätöksenteko lapsen edun mukaista	Strategisen tavoitteen erillinen laadullinen arviointi	Strateginen tavoite toteutuu	Kyllä/ei	Kyllä	Tavoitteessa

Kuva 1. Tilinpäätöksessä 2023 raportoidut strategiset tavoitteet ja niiden toteutuminen 2023⁵.

Kuvassa 1 esitetään tilinpäätöksessä 2023 raportoidut strategiset tavoitteet ja niiden toteutuminen. Tilinpäätöksessä todetaan kaikkien mittareiden tavoitearvojen toteutuneen, ja kunkin tavoitteen saavuttamista kuvataan vihreällä värillä. Tavoitteissa onnistuminen ei kuitenkaan tarkastuslautakunnan arvion mukaan ole näin suoraviivaista, vaan esimerkiksi terveys- ja sairaanhoitopalvelut -toimialalla hoitoon pääsyn tavoitetasoksi on asetettu yli 80 %, kun hoitoon ja palveluihin pääsyn on toteuduttava aina lain edellyttämällä tavalla. Lisäksi vuosikatteen tavoitearvoa muutettiin talousarviomuutoksen yhteydessä vielä joulukuussa 2023.

Tarkastuslautakunta arvioi seuraavaksi hyvinvointialueen strategian toteutumista tilinpäätöksestä ja muista asiakirjoista saadun tiedon perusteella strategia kerrallaan.

⁴ Talousarvio 2023. s. 21. siunsote.fi.

⁵ Tilinpäätös 2023. s. 72. siunsote.fi.

4.1.1 Ennaltaehkäisy sekä hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen

Toimintamme lähtökohtana ovat ennaltaehkäisy sekä hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen yhteistyössä asukkaiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa

Strategisen tavoitteen seurantamittarina käytettiin vuonna 2023 hyte- eli hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerrointa. Tavoitteena oli hyte-kertoimen nouseminen vuoden 2023 rahoituksessa käytetystä tasosta, joka oli 43,8. Asetettu tavoite vuodelle 2023 oli 45 ja toteuma oli 57.⁶ Strateginen tavoitetaso toteutui vuonna 2023.⁷

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta käsitteli 4.4.2024 kokouksessaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnitelman toteutumisen väliarvion, jossa todetaan, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä on vakiinnutettava rakenne niin koordinoinnin kuin resurssienkin osalta osaksi organisaation omaa toimintaa.⁸

Väliarvioinnissa kerrotaan, että Pohjois-Karjalassa on paljon hyvinvoinnin ja terveyden haasteita, mutta myönteistä kehitystä on kuitenkin tapahtunut monen indikaattorin kohdalla⁹. Arvioinnin mukaan yleiskuvan kielteisempi puoli on se, että edelleen monessa asiassa hyvinvointialue on maan keskiarvoa huonommassa asemassa, ja tällä voi olla vaikutuksia erityisesti hyte-kertoimeen. Kehityssuunnan myönteiseksi kääntymiseen tarvitaan toimenpiteitä ja resursseja sekä kärsivällisyyttä ja pitkäjänteistä strategista työtä. Hyvinvoinnin taustalla olevat ilmiöt muuttuvat hitaasti.¹⁰

Hyte-kerroin otetaan käyttöön valtionrahoituksen perusteeksi vuoden 2026 rahoituksen jaossa¹¹. Vielä vuonna 2023 hyte-kertoimen mukainen summa jaettiin hyvinvointialueille asukasluvun mukaisesti.

⁶ Talousarvio 2023. s. 20. siunsote.fi.

⁷ Tilinpäätös 2023. s. 72. siunsote.fi.

⁸ Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta 4.4.2024 § 27. siunsote.fi. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 7 §:n mukaan hyvinvointialueen on raportoitava asukkaiden hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä aluevaltuustolle vuosittain.

⁹ Arviointi kohdistuu vuosiin 2022–2023. ⁹ Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnitelman väliarviointi 2024. s. 12. siunsote.fi.

¹⁰ Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnitelman väliarviointi 2024. s. 12. siunsote.fi.

¹¹ Laki hyvinvointialueiden rahoituksesta 617/2021 5 § ja Valtioneuvoston asetus hyvinvointialueiden rahoituksesta 1392/2022 3 §. Finlex.fi.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja kysymys:

Tavoite toteutui, ja hyte-kertoimen perusteella strategisessa tavoitteessa on kehitytty tavoiteltuun suuntaan vuoden 2023 aikana. Vaikka hyvinvoinnin tilan tarkastelussa käytettävät indikaattorit ja niiden taustalla olevat ilmiöt muuttuvat hitaasti, onnistumisia ja myönteistä kehityssuuntaa on nähtävissä esimerkiksi kaatumisiin ja putoamisiin liittyvien hoitojaksojen vähenemisessä.

Resursoidaanko hyvinvointia ja terveyttä ylläpitävään ennaltaehkäisevään työhön kuitenkin riittävästi?

4.1.2 Monikanavainen palveluverkko

Monikanavainen palveluverkkomme vastaa väestön palvelutarvetta

Tavoitteena oli, että palveluverkkosuunnitelman päivittäminen on valmis kesäkuun 2023 loppuun mennessä¹². Tavoite toteutui, koska aluevaltuusto hyväksyi kokouksessa 22.6.2023 palvelustrategian, joka ohjaa sote-palvelujen järjestämistä ja palvelutuotannon uudistamista hyvinvointialueella¹³. Palvelustrategian toimeenpanon suunnittelu aloitettiin talousarvion 2024 valmistelun aikataulussa aluehallituksen 30.11.2023 päätöksen mukaisesti¹⁴.

Hyvinvointialueneuvotteluissa syksyllä 2023 valtiovarainministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö totesivat, että hyvinvointialueen on edelleen kehitettävä tarkoituksenmukaista palvelurakennetta ja -verkkoa sekä lisättävä digitaalisten palvelujen käyttöä¹⁵.

Digipalveluja kehitettiin vuonna 2023 siten, että Pohjois-Karjalan hyvinvointialue kilpailutti yhdessä Etelä-Savon hyvinvointialue – Eloisan kanssa digitaalisen palvelualustan. Digitaalisen palvelualustan toiminnallisuudet tulevat käyttöön Pohjois-Karjalassa porrastetusti vuodesta 2024 alkaen.¹⁶ Lisäksi työstettiin digisotekeskus-mallia, jonka toiminta on alkanut vuoden 2024 aikana. Uudenlainen digitaalinen sosiaali- ja terveyskeskus tulee olemaan vaihtoehto tavallisessa terveyskeskuksessa asioimiselle.

¹² Talousarvio 2023 s. 20. siunsote.fi.

¹³ Aluevaltuusto 22.6.2023 § 44. siunsote.fi.

¹⁴ Aluehallitus 30.11.2023 § 268. siunsote.fi.

¹⁵ Hyvinvointialueneuvottelu Pohjois-Karjalan hyvinvointialue 8.11.2023. stm.fi.

¹⁶ Tiedote 28.11.2023, Eloisan ja Siun soten digitaalisen palvelualustan yhteishankinta on valmis – asukkaille sujuvat, helposti käytettävät etäpalvelut. siunsote.fi.

Tarkastuslautakunnan havainnot:

Strateginen tavoite ei toteutunut. Itä-Suomen hallinto-oikeus kumosi (päätös 3.5.2024, 1055/2024) aluevaltuuston 22.6.2023 § 44 tekemän päätöksen palveluverkosta ja -strategiasta. Hallinto-oikeuden päätöksen perusteluna oli se, että palvelustrategian ja palveluverkkosuunnitelman lautakuntavalmisteluun oli osallistunut kunnanhallitusten jäseniä tai varajäseniä, jotka hallinto-oikeus katsoi esteellisiksi osallistumaan päätöksentekoon.

Digipalvelujen kehittämisessä hyvinvointialue lähtee takamatkalta, kuten ”Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen raportti Pohjois-Karjalan hyvinvointialue digitaalisten sote-palveluiden nykytilasta ja organisaatioiden kypsyystasosta” osoittaa¹⁷. Digitaalisilla palveluilla on hyötyjä, mutta niitä tulee kehittää asiakaslähtöisesti ja siten, että muutosta koordinoidaan ja johdetaan kokonaisuutena. Rinnalla tulee kehittää edelleen myös perinteisiä palvelumuotoja.

4.1.3 Palvelujen saatavuus, saavutettavuus ja oikea-aikaisuus

Palvelujen saatavuus, saavutettavuus ja oikea-aikaisuus paranevat

Strategian tavoitteena oli, että palvelujen saatavuus, saavutettavuus ja oikea-aikaisuus paranevat. Strategisena mittarina olivat lakisääteiset hoito- ja palveluajat ja tavoitteena niiden kokonaistason paraneminen vuoteen 2022 verrattuna. Mittarin tavoitearvoksi oli asetettu > 80,0 %. Hyvinvointialueetasolla toimialueiden mittareiden keskiarvo oli 87,2 %¹⁸. Mittarin tavoitetaso toteutui¹⁹.

Toimialueet ovat määritelleet omat mitattavat tavoitteensa, koska mittarit eivät soveltuneet sellaisinaan kaikille toimialueelle. Toimialueilla mittareiden tavoitetaso oli myös 80 %²⁰. Toteumatiedot on otettu Laaturaportista 2023, koska ne esitetään siellä selkeämmin kuin tilinpäätöksessä 2023²¹ (ks. taulukko 1 s. 12–13).

¹⁷ Hyvinvointialueiden digitaaliset sosiaali- ja terveystalvet. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2022. [Hyvinvointialueiden digitaaliset sosiaali- ja terveystalvet \(thl.fi\)](https://www.thl.fi/fi/-/hyvinvointialueiden-digitaaliset-sosiaali-ja-terveyspalvelut).

¹⁸ Talousarvio 2023. s. 20. siunsote.fi.

¹⁹ Tilinpäätös 2023. s. 72. siunsote.fi.

²⁰ Talousarvio 2023. s. 22. siunsote.fi.

²¹ Aluehallitus 2.5.2024 § 77. Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen laaturaportti 2023.

Toimialue	Tavoite	Tavoitetaso 2023	Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen laaturaportti 2023 ²² :	Tarkastuslautakunnan arvio
Perhe- ja sosiaalipalvelut	Lapsiperhepalvelujen ja lastensuojeluilmoitusten käsittely määräajassa	80 %	97,4 % (12/2023)	
	Toimeentulotukihakemusten käsittely määräajassa	80 %	98,7 % (12/2023)	
	Vammaispalvelua koskevien hakemusten käsittely määräajassa	80 %	Ei raportoitu.	
Ikäihmisten palvelut	Omaishoidontuen saatavuus määräajassa	80 %	100 % (12/2023)	
	Kotihoitopalvelun saatavuus määräajassa	80 %	92,3 % (12/2023)	
	Asumispalvelujen saatavuus määräajassa	80 %	49,3 % (12/2023)	
Terveys- ja sairaanhoidtopalvelut	Hoitoon pääsy erikoissairaanhoidossa (hoidon tarpeen arvio 3 kk)	80 %	69,1 % (12/2023)	
Lakisääteisten hoito- ja palveluaikojen toteutuminen on koko toimialueella ollut haastavaa	Hoitoon pääsy erikoissairaanhoidossa (hoitojono 6 kk)	80 %	77,5 % (12/2023)	
	Hoitoon pääsy perusterveydenhuollossa	80 %	92,6 % (12/2023)	
	Hoitoon pääsy perusterveydenhuollossa (avosairaanhoidon hoitotakuun mukainen)	80 %	86,5 % (12/2023)	
Pelastuslaitos	Palvelutasopäätöksen toteutuminen kiireellisissä pelastustehtävissä 1. riskiluokan ruutujen alueella (ensimmäinen yksikkö saavuttaa onnettomuuskohteet 50	80 %	100 % (12/2023)	

²² Aluehallitus 2.5.2024 § 77. Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen laaturaportti 2023.

	%:ssa tehtävistä asetetussa 6 min tavoiteajassa)			
	Maakunnan alueella pelastustoimen toimintavalmiuden toteutuminen (ongelmallisten riskiroutujen määrä on alle 4 kpl)	80 %	85,7 % (12/2023)	
	Kiireellisissä pelastustehtävissä ensimmäinen yksikkö saavuttaa onnettomuuskohteet kaikissa riskiluokissa 12 minuutissa (mediaanitarkastelu)	80 %	100 % (12/2023)	
	Ensihoitopalvelujen palvelutasopäätöksen toteutuminen riskiluokka A-B ydinkeskusta. 90 % tehtävistä 12 minuutissa.	80 %	100 % (12/2023)	
	Ensihoitopalvelujen palvelutasopäätöksen toteutuminen riskiluokka C luokan tehtävissä 30 minuutissa.	80 %	80 % (12/2023)	

Taulukko 1. Toimialueiden omat tavoitteet ja laaturaportin mukaiset toteumat. Väreillä kuvataan tavoitteessa onnistumista: vihreä tarkoittaa sitä, että tavoite on saavutettu, keltainen osittaista onnistumista ja punainen sitä, että tavoitteessa ei edistytty.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen syksyn 2023 alueellisessa asiantuntija-arviossa todetaan, että Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella on haasteita palvelujen saatavuudessa ja oikea-aikaisuudessa:

”Hammaslääkärille pääsyn hoitotakuu jää toteutumatta maan keskiarvoa suuremmalla osuudella potilaista. Itä-Suomen aluehallintoviranomainen (AVI) on kiinnittänyt huomiota neuvolan ja kouluterveydenhuollon pitkäkestoiseen henkilöstön saatavuusongelmaan. Vuoden 2023 kouluterveyskyselyn vuoden 2023 mukaan Pohjois-Karjalassa peruskoulun 8.–9. luokkalaiset ja lukion 1.–2. vuoden opiskelijat pääsevät kouluterveydenhoitajalle huonommin kuin maassa keskimäärin. ... Ikääntyneiden asumis- ja sosiaalipalvelujen riittämättömyys on johtanut päivystysten ruuhkautumiseen ja läpimenoaikojen pidentymiseen. Heinäkuun 2023 tietojen mukaan joka neljäs potilas (koko maassa joka kymmenes) joutui odottamaan erikoissairaanhoidon pääsyä yli kuusi kuukautta. Lasten ja

nuorten psykiatriseen erikoissairaanhoidon pääsyä 11 prosenttia potilaista joutuu odottamaan yli kolme kuukautta (koko maassa noin kolmannes potilaista).”²³

Lisäksi tilannetta kuvaavat seuraavat valvovien viranomaisten päätökset koskien toimintavuotta 2023:

Itä-Suomen aluehallintovirasto	Päätös
Lasten ja nuorten neuropsykiatrisen vaativan hoidon ja kuntoutuksen järjestäminen Siun soten alueella	Huomion kiinnittäminen
Lasten silmäsairauksien hoidon puutteet Siun sotessa	Huomion kiinnittäminen
Lastensuojelun määräaika-valvonta x 2	Määräys uhkasakon uhalla/ Määräyksen jälkeen huomion kiinnittäminen
Siun soten menettely kehitysvammalain mukaisen palvelun järjestämisessä koskien erityishuolto-ohjelmassa myönnettyä kesäajan hoitoa	Huomautuksen antaminen ja huomion kiinnittäminen
Siun soten vammaispalveluiden valvonta	Huomion kiinnittäminen
Perusterveydenhuollon toiminnan valvontaa	Ohjauksen antaminen
Lastensuojelun toiminta	Määräys ja huomion kiinnittäminen
Nuorisopsykiatrisen osastopaikkojen tarve ja tilanne	Ei toimenpiteitä, mutta toteaa kuormituksen olevan korkealla tasolla
Ilmoitukset liittyen Siun soten lastenkeskuksen toimintaan. Siirretty kuntayhtymältä.	Päätös koskee kuntayhtymän toimintaa, mutta on annettu hyvinvointialueelle tiedoksi riittävän resurssin huomioon ottamiseksi palvelujen järjestämisessä jatkossa
Neuvolatarkastuksista pois jäävien lasten tuen tarpeen selvittäminen	Ohjauksen antaminen
Valvira	Päätös
Kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsy Siun sotessa	Määräys
Eduskunnan oikeusasiamies	Päätös
Vammaisten henkilöiden sosiaalipalveluiden turvaaminen häiriötilanteissa hyvinvointialueella. Valvonta on koskenut kaikkia hyvinvointialueita ja Helsingin kaupunkia.	Selvityksen tiedoksi saattaminen

²³Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella Alueellinen asiantuntija-arvio, syksy 2023 s. 6. [Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella: Alueellinen asiantuntija-arvio, syksy 2023 \(julkari.fi\).](#)

Tarkastuslautakunnan havainnot:

Toimialueiden itselleen määrittelemät hoito- ja palveluajat eivät toteutuneet kaikilla toimialueilla. Strategisen tavoitteen saavuttamisessa ei myöskään ole nähtävissä riittävää kehitystä vuoden 2023 aikana. Palvelujen saatavuudessa, saavutettavuudessa ja oikea-aikaisuudessa on kyse pohjoiskarjalaisten peruspalveluksien turvaamisesta.

Toimialueet ovat asettaneet lainmukaiset tavoitteet²⁴, mutta tavoitteille asetetut tavoitearvot eivät olleet asianmukaisia, koska hoitoon ja palveluihin pääsyn on aina toteuduttava lain edellyttämällä tavalla.

4.1.4 Henkilöstön osallistaminen

Johtamistamme ja palvelujen kehittämistä ohjaa henkilöstön osallistaminen toiminnan jatkuvaan parantamiseen sekä toimintatapojen yhtenäistämiseen

Tavoitteen toteutumista seurattiin tyhy-kyselystä saatavalla johtamisen mittarilla, jonka kokonaistason haluttiin paranevan vuoteen 2022 verrattuna. Johtamisen kokonaistaso-mittari parani, ja mittarin tavoitearvo toteutui.²⁵

Lakisääteinen työnantajan ja henkilöstön välinen säännöllinen yhteistoiminta toteutui hyvinvointialueella yhteistyötoimikunnassa, työsuojelutoimikunnassa, toimialueiden omissa yhteistyöryhmissä, kehittämistyöryhmissä sekä luottamusmiesten ja työnantajan säännöllisissä yhteistyötapaamisissa²⁶.

Esihenkilöiden ja johdon johtamisosaamista vahvistettiin johtamisvalmennusten sekä sisäisten koulutuskokonaisuuksien avulla. Näkökulmana osaamisen kehittämisessä oli osallistava ja valmentava johtaminen. Johtamisvalmennuksen suoritti 164 esihenkilöä, joista lähijohtoa edusti 103, keskijohtoa 41 ja ylintä johtoa 20 henkilöä. Johtamisvalmennuksen jatkoon osallistui lähijohdosta 166, keskijohdosta 50 ja ylimmästä johdosta 28 henkilöä. Lisäksi johtamisen ja yritysjohtamisen erikoisammattitutkinnon suoritti vuoden aikana 5 esihenkilöä.²⁷

²⁴ Terveysturvalaki (1326/2010), sosiaalihuoltolaki (1301/2004), Sosiaalihuollon asiakaslaki (812/2000), laki toimeentulotuesta (1412/1997), lastensuojelulaki (417/2007), laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (980/2012), vammaispalvelulaki (380/1987, Tämä laki on kumottu L:lla [14.4.2023/675](#), joka on voimassa 1.1.2025 alkaen)

²⁵ Tilinpäätös 2023. s. 72. siunsote.fi.

²⁶ Tarkastuslautakunnan kokous 9.4.2024 § 50. Va. hankejohtajan kuuleminen.

²⁷ Henkilöstökertomus 2023 s. 18. siunsote.fi.

Palveluverkkouudistuksen suunnittelu ja toimeenpano herättivät epävarmuutta henkilöstössä. Luottamusmiehet toivat esiin huolen, kuinka huomioidaan henkilöstön toive tulla aidosti kuulluksi palveluverkkouudistuksen suunnittelussa ja toimeenpanossa ja kuinka vältetään saneleminen ylhäältä alaspäin. Muutosta ei pidä tehdä vain muutoksen vuoksi, vaan muutokset tulee perustella näyttöön perustuvalla tiedolla. Hyvät toimintakäytänteet ovat myös tärkeitä pitää yllä. Luottamusmiesten toiveena on työhyvinvoinnin ja työrauhan turvaaminen muutosten yhteydessä. Lisäksi luottamusmiehet kokivat, että tiedon saanti ja vuoropuhelu ovat heikentyneet hyvinvointialueeksi muutoksen jälkeen.²⁸

Tarkastuslautakunnan havainnot:

Tavoite toteutui. Työtyytyväisyyskyselyn mittareista muun muassa koetut vaikutusmahdollisuudet muutoksiin, lähiesihenkilön toiminnan oikeudenmukaisuus ja työnantajan suosittelu kehittyivät tuloksiltaan positiiviseen suuntaan (ks. luku 6.2).

Hyvinvointialueella tulee varmistaa henkilöstön vaikutusmahdollisuudet tasapuolisesti kaikissa yksiköissä työkaluilla, jotka ovat kaikkien saavutettavissa. Esihenkilöillä tulee olla riittävät resurssit ja osaaminen henkilöstön kuulemiseen ja osallistamiseen.

Vaikka yhteistoiminta toimii organisaation eri tasoilla, yhteistyössä sisäisten sidosryhmien kanssa on huomioitava osallistamisen toimivat rakenteet.

Työnantajan ja luottamusmiesten vuoropuhelussa on ollut haasteita vuoden aikana.

4.1.5 Henkilöstön riittävyys, osaaminen, työhyvinvointi ja sitoutuneisuus

Huolehdimme henkilöstön riittävydestä, osaamisesta, työhyvinvoinnista ja sitoutuneisuudesta

Tavoitetta seurattiin kahdella mittarilla. Tavoitteena oli ensiksikin henkilöstön pitovoiman kasvattaminen vuoden 2022 tasosta. Mittarin tavoitearvona vakituisen henkilöstön lähtövaihtuvuudessa oli ≤ 10 %. Toisen mittarin tavoitteena oli työkykyisten päivien lisääntyminen neljällä prosentilla. Henkilöstön lähtövaihtuvuus oli 6,3 % ja työkykyiset päivät lisääntyivät 12 prosentilla.²⁹ Mittareiden tavoitteet toteutuivat vuonna 2023³⁰.

²⁸ Tarkastuslautakunnan kokous 26.9.2023 § 93. Luottamusmiesten kuuleminen.

²⁹ Talousarvio 2023. s. 20. siunsote.fi.

³⁰ Tilinpäätös 2023. s. 72. siunsote.fi.

Työkykyperäisten poissaolopäivien laskemista selittää todennäköisesti koronatilanteen normalisoituminen³¹.

Lähtövaihtuvuutta pyrittiin pienentämään mm. parantamalla henkilöstön työhyvinvointia ja osallisuutta sekä panostamalla johtamisen laatuun. Henkilöstön sitouttamista pyrittiin edistämään myös taloudellisilla kannustimilla. Henkilöstökertomuksessa 2023 kiinnitetään huomiota eläkkeelle jäävän henkilöstön määrään. Vuonna 2023 päättyi yhteensä 619 palvelussuhdetta, joista 192 eli noin 31 % johtui eläköitymisestä.³²

Pito- ja vetovoimaa pyrittiin edistämään palkkaus- ja palvelusuhderatkaisuilla. Lisäksi sitä ylläpidetään ja kehitetään paikallisilla sopimuksilla. Paikallisella sopimisella voidaan vaikuttaa henkilöstön sitoutumiseen ja saatavuuteen kehittämällä kannustavia palvelussuhde-ehtoja ja erilaisia uutta työvoimaa houkuttelevia käytäntöjä.³³

Vuosi 2023 oli vilkas koulutusvuosi koulutusten määrässä ja osallistujamäärässä. Eripituisia koulutustapahtumia toteutui yhteensä 1 300 ja työntekijät osallistuivat niihin kaikkiaan 21 100 kertaa. Lisäksi otettiin käyttöön porrastetusti toimialue-, palvelualue- ja yksikkötasoiset osaamisen kehittämisen suunnitelmat sekä laajennettiin oppimisympäristöä uudella palveluntuottajalla.³⁴

Toistaiseksi voimassa olevia työpaikkoja oli avoinna 796 kappaletta. Eniten haettiin lähihoitajia (151 hakua), ja näihin tehtäviin saatiin yhteensä 503 hakemusta. Sairaanhoitajia haettiin 133 kertaa, ja tehtäviin saatiin hakemuksia 499. Sosiaaliohjaajia haettiin 51 kertaa, samoin sosiaalityöntekijöitä. Myös näihin tehtäviin oli runsaasti hakijoita. Tehtävien täyttämässä oli suuria alueellisia ja yksikkökohtaisia eroja. Lähes kaikissa sote-ammateissa oli vuoden aikana hakuja, joihin ei saapunut yhtään hakemusta.³⁵ Vakinaisia työsuhhteita alkoi vuonna 2023 kaikilla toimialueilla yhteensä 841 kappaletta, ja 619 vakituista työsuhdetta päättyi.³⁶ Kuntayhtymän henkilöstömäärä vuonna 2022 oli 7.780, ja hyvinvointialueen henkilöstömäärä vuonna 2023 oli 8.083. Hyvinvointialueella työskenteli 303 henkilöä enemmän kuin kuntayhtymässä.³⁷

³¹ Henkilöstökertomus 2023. s. 10. siunsote.fi.

³² Henkilöstökertomus 2023. s. 7. siunsote.fi.

³³ Henkilöstökertomus 2023. s. 9. siunsote.fi.

³⁴ Henkilöstökertomus 2023. s. 16. siunsote.fi.

³⁵ Henkilöstökertomus 2023. s. 22. siunsote.fi.

³⁶ Henkilöstökertomus 2023. s. 30. siunsote.fi.

³⁷ Henkilöstökertomus 2023. s. 26. siunsote.fi.

Tarkastuslautakunnan havainnot:

Tavoite toteutui. Strategisessa tavoitteessa on kehitytty tavoiteltuun suuntaan, kun työkykyiset päivät lisääntyivät 12 prosentilla ja myös lähtövaihtuvuutta onnistuttiin pienentämään.

Hyvinvointialueen henkilöstöstä 71 prosenttia suosittelisi ystävilleen Pohjois-Karjalan hyvinvointialuetta työnantajana³⁸. Luku on suurempi kuin keskimäärin (62 %) työterveyslaitoksen työhyvinvointikyselyssä.

4.1.6 Toiminnan tuloksellisuus, laadukkuus ja kustannusvaikuttavuus

Toimintamme on tuloksellista, laadukasta ja kustannusvaikuttavaa

Toimintavuoden 2023 tavoitteena oli, että vuosikate olisi vähintään poistojen suuruinen.³⁹ Muutetun talousarvion tavoitteena oli, että vuosikate ei saa olla pienempi kuin -8,9 milj. euroa.⁴⁰ Tavoite toteutui, koska vuosikatteen muodostui -8,7 milj. euroa⁴¹.

Vuosikate osoittaa sen tulorahoituksen, joka juoksevien menojen maksamisen jälkeen jää jäljelle käytettäväksi investointeihin ja lainojen lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Vuosikatteen ollessa negatiivinen on tulorahoitus heikko. Hyvinvointialueen rahoitusmallissa vuosikate on tunnusluku, jonka perusteella tulevien vuosien lainanottovaltuudet määritellään.⁴²

Hyvinvointialueen on raportoitava palvelujen laadun ja asiakas- ja potilasturvallisuuden toteutumisesta. Laissa todetaan, että omavalvontaohjelma sekä omavalvontaohjelman toteutumisen seurantaan perustuvat havainnot ja niiden perusteella tehtävät toimenpiteet on julkaistava julkisessa tietoverkossa.⁴³

³⁸ Työterveyslaitoksen Mitä Sinulle kuuluu? -työhyvinvointikysely 2023.

³⁹ Talousarvio 2023. s. 22. siunsote.fi.

⁴⁰ Tilinpäätös 2023. s. 72. siunsote.fi.

⁴¹ Tilinpäätös 2023. s. 72. siunsote.fi.

⁴² Laki hyvinvointialueesta (611/2021) 15 §. Finlex.fi.

⁴³ Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 40 §:n mukaan (vuonna 2024 laki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta (741/2023) 26.4 §). Saman sisältöinen normi on kirjattu lakiin pelastustoimen järjestämisestä (613/2021 16 § 3 mom.). Finlex.fi.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja kysymys:

Vuosikatteen tavoite ei toteutunut.

Strategisessa tavoitteessa etenemistä ei voida arvioida kokonaisuudessaan. Laadulle ja kustannusvaikutavuudelle ei ollut asetettu mittareita eikä tavoitetasoja.

Vuosikate oli ainoa taloudellinen tavoite. Tavoitetta on muutettu kesken talousarviovuoden. Negatiivinen vuosikatetavoite on lähtökohtaisesti kyseenalainen. Voiko tavoite olla saavutettu, jos tulos on negatiivinen?

Laaturaportointi alkoi vuonna 2023, mutta hyvinvointialue ei ole julkaissut vielä lain edellyttämiä seurantaan perustuvia havaintoja eikä niiden perusteella tehtäviä toimenpiteitä julkisessa verkossa. Toimieli-
missä käsiteltiin kuitenkin keväällä 2024 käsiteltiin laaturaportti, joka kertoo laadun ja asiakas- ja potilas-
turvallisuuden tilasta vuonna 2023⁴⁴.

4.1.7 Toiminnan pitkäjänteisyys ja päätöksenteko lapsen edun mukaisesti

Toimintamme on pitkäjänteistä, tulevaisuuteen katsovaa ja päätöksenteko lapsen edun mukaista

Strategisena tavoitteena laadullinen arviointi tehdään kerran vuodessa osana tilinpäätöstä⁴⁵.

Tilinpäätöksen mukaan strategisen tavoitteen taso toteutui, koska

”Lapsen edun mukaisen päätöksenteon onnistumiseksi päättäjille järjestettiin alkuvuonna 2023 lapsivaikutusten arviointikoulutus. Hyvinvointialue on mukana lapsibudjetoinnin verkostossa. Pohjois-Karjalassa on luotu meidän Lasta-malli, joka on poliisin, lastensuojelun ja viranomaisyhteistyön malli, jota hyödynnetään tilanteissa, joissa epäillään lapsen joutuneen väkivallan uhriksi. Lasta-hankkeen puitteissa alueelle järjestetään jatkuvaa koulutusta ammattilaisille väkivallan tunnistamisesta, puheeksi ottamisesta ja toimintaohjaista. Järjestöjen toiminta-avustuksissa lapsiperhejärjestöt näkyvät vahvasti, sillä viidestä suurimmasta myönnetystä avustuksesta kolme meni lapsiperhejärjestöille. Suojaa-hankkeessa on kehitetty päihteitä käyttävien odottajien ja pikkulapsiperheiden

⁴⁴ Aluehallitus 2.5.2024 § 77. Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen laaturaportti 2023. siunsote.fi.

⁴⁵ Talousarvio 2023. s. 20. siunsote.fi.

palveluja lapsilähtöisesti. Hyvinvointialueen perhekeskustoimintaa on kehitetty ja vahvistettu jatkuvasti.”⁴⁶

Tarkastuslautakunnan havainnot ja kysymys:

Strategisen tavoitteen arviointia ei voi suorittaa, koska sille ei ole asetettu mittaria eikä tavoitetasoa. Voisiko siis sanoa, että tavoite toteutui?

Hankkeilla ja kehittämistoimilla on pyritty edistämään lapsen edun toteutumista.

Tarkastuslautakunnan yhteenveto strategisten tavoitteiden toteutumisesta:

Strategian tavoite	Strategi- nen mittari	Tarkastuslautakunnan arvio
Toimintamme lähtökohtana on ennaltaehkäisy sekä hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen yhteistyössä asukkaiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa.	Hyte-kerroin	Tavoite toteutui. Pohjois-Karjalassa on paljon hyvinvoinnin ja terveyden haasteita, mutta myönteistä kehitystä on tapahtunut monen indikaattorin kohdalla.
Monikanavainen palveluverkko vastaa väestön palvelutarvetta.	Palveluverkko-suunnitelman uudistaminen	Tavoite ei toteutunut. Itä-Suomen hallinto-oikeus kumosi aluevaltuuston 22.6.2023 tekemän päätöksen palveluverkosta ja -strategiasta 3.5.2024.
Palvelujen saatavuus, saavutettavuus ja oikea-aikaisuus paranevat	Lakisääteiset hoito- ja palveluajat	Tavoite ei toteutunut. Mittarin ja toimialueille asetettujen mitta-rein tavoitetasot eivät olleet lain-säädännön mukaiset.

⁴⁶ Tilinpäätös 2023. s. 72-73. siunsote.fi.

Johtamistamme ja palvelujen kehittämistä ohjaa henkilöstön osallistaminen toiminnan jatkuvaa parantamiseen sekä toimintatapojen yhtenäistämiseen	Tyhy-kyse- lyn johta- misen mit- tari	Tavoite toteutui mittarin tavoitearvon toteutuessa. Työtyytyväisyyskyselyn mittareista muun muassa koetut vaikutusmahdollisuudet muutoksiin, lähiesihenkilön toiminnan oikeudenmukaisuus ja työnantajan suositteleminen kehittyivät tuloksiltaan positiiviseen suuntaan.
Huolehdimme henkilöstön riittävydestä, osaamisesta, työhyvinvoinnista ja sitoutuneisuudesta	Henkilöstön pito- voima Työkykyisten päivien määrä/htv2	Tavoite toteutui. Työkykyiset päivät lisääntyivät 12 prosentilla. Lähtövaihtuvuutta pyrittiin pienentämään mm. parantamalla henkilöstön työhyvinvointia ja osallisuutta sekä panostamalla johtamisen laatuun.
Toimintamme on tuloksellista, laadukasta ja kustannusvaikuttavaa	Vuosikate	Tavoite ei toteutunut. Negatiivinen vuosikatetavoite on lähtökohtaisesti kyseenalainen.
Toimintamme on pitkäjänteistä, tulevaisuuteen katsovaa ja päättöksenteko lapsen edun mukaista.	Strategisen tavoitteen erillinen laadullinen arviointi	Tavoitetta ei voi arvioida. Tavoitteelle ei ollut asetettu laadullista mittaria.

Käytettävissä olevan tiedon perusteella hyvinvointialueen strategisten tavoitteiden saavuttamisessa on edistetty kolmessa tavoitteessa, kolmessa tavoitteessa ei ollut nähtävissä edistymistä ja yhtä tavoitetta ei voinut arvioida.

Hyvinvointialueen taloudellinen tilanne on huolestuttava uhka strategisten tavoitteiden toteutumiselle.

Talousarviossa 2024 hyvinvointialueen strategiset mittarit vuodelle 2024 on johdettu strategisen uudistusohjelman viidestä kärjestä eli menestystekijästä. Suurin osa mittareista on muuttunut vuoden 2023 mittareista.⁴⁷

⁴⁷ Talousarvio 2024. s. 22. siunsote.fi.

4.2 TOIMIALUEIDEN TOIMINNALLISTEN JA STRATEGISTEN PAINOPISTEIDEN TAVOITTEIDEN ARVIOINTI

Toimialueiden toiminnallisten tavoitteiden ja strategisten painopisteiden toteutumisen arviointi on esitetty liitteessä 1. Tarkastuslautakunta pystyi arvioimaan yksittäisten toiminnallisten tavoitteiden toteutumista tilinpäätöksen 2023 perusteella. Muutamaa lukuun ottamatta tavoitteille ei ollut asetettu selkeitä mittareita tai tavoitetasoja.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset:

Toimialueiden toiminnallisten tavoitteiden ja strategisten painopisteiden toteutumista 2023 oli haasteellista arvioida. Toteumatietoja ei ollut selkeästi raportoitu. Tavoitteille ei ollut asetettu mittareita tai tavoitetasoja.

Laadullisten ja numeeristen mittareiden raportointi tulee antaa johdonmukaisesti myös toimialuetasolla. Tulostavoitteet on asetettava ja raportoitava selkeästi.

4.3 TYTÄRYHTIÖIDEN TAVOITTEIDEN ARVIOINTI

Konsernin tytäryhtiöt olivat vuoden 2023 alussa Polkka – Pohjois-Karjalan Tukipalvelut Oy, Siun työterveys Oy, Tikkamäen Palvelut Oy, Kiinteistö Oy Tikkamäen Vuokratalot ja Kiinteistö Oy Paiholankoski. Siun Säätiö sr:n katsotaan myös kuuluvan konserniin, koska aluehallitus nimittää sen hallituksen. Säätiö on hyväksynyt konserniohjeen. Säätiö on toiminnallisesti itsenäinen, eikä sille aseteta tavoitteita.

Aluevaltuuston asettaminen tavoitteiden toteutuminen tytäryhtiössä:

Aluevaltuuston asettamat tavoitteet talousarviossa 2023	Mittari ja tavoite-taso	Raportoitu tulos	Tarkastuslautakunnan arvio
Tikkamäen Palvelut Oy			
Kahvilatoiminnan liikevaihdon kasvattaminen.	vähintään 30 %	Herkkuhetken liikevaihto kasvoi 83,1 % edelliseen vuoteen verrattuna.	Tavoite saavutettu.
Tilikausi on voitollinen.		Yhtiön liikevoitto vuonna 2023 oli 576.427 euroa. Liikevoitto kasvoi 97,2 % vuodesta 2022. Verojen ja tilinpäätössiirtojen jälkeen tilikauden tappio on	

		9.426 euroa. Korkokustannuksien kasvun hillitsemiseksi tehtiin toimenpiteitä, jotka paransivat vuoden 2023 ja tulevien vuosien tilannetta. ⁴⁸	
Sähköautojen latausmahdollisuuden selvittäminen ja kustannusarvio P1 ja P2 pysäköintitaloihin.			Tavoitetta ei voinut arvioida.
Kiinteistö Oy Paiholankoski			
Yhtiön huoneistojen vuokrausasteen nostaminen.	vähintään 90 prosenttiin	Vuokrausaste oli n. 84 %.	Tavoite ei toteutunut.
Kuntokartoituksen tekeminen keskipitkän aikavälin peruskorjaustarpeiden selvittämiseksi sisältäen rahoitus-suunnitelma.			Tavoitetta ei voinut arvioida.
Tilikausi on voitollinen.		Tilikauden ylijäämä oli 13.781 euroa. Tilikauden tulos oli 0,78 euroa.	Tavoite saavutettu.
Kiinteistö Oy Tikkamäen Vuokratalo			
Asuinhuoneistojen vuokrausasteen nostaminen.	97 prosenttiin	Vuokrausaste oli 98 %.	Tavoite saavutettu.
Peruskorjaussuunnitelman toteuttaminen Karjamäentien taloissa.			Tavoitetta ei voinut arvioida.

⁴⁸ Aluehallitus 2.5.2024 § 81 Tilinpäätös Tikkamäen palvelut Oy. siunsote.fi.

Polkka Oy			
Palvelutuotannon laskutus vuonna 2023 perustuu suoritteisiin, joka reagoi palvelutarpeen muutoksiin, seurannasta sovitaan palvelusopimuksessa.		Tavoite toteutunut. Menettelytapa heikentänyt yhtiön taloudellista tilannetta, koska kysyntä- tai vaihteluriskiä ei ole omakustannuseriaatteeseen rakentuvaan hintaan hinnoiteltu ⁴⁹ .	Tavoite saavutettu.
Laitoshuollon mitoituksen käyttöönotto puhtauspalvelujen resurssien ohjauksessa ja palvelujen oston laskutusperusteena vuoden 2024 alusta.		Laitoshuollon mitoitus on ollut käytössä puhtauspalveluiden resurssien ohjauksessa ja palvelutuotteiden hinnoittelussa vuodesta 2017. ⁵⁰	Tavoite saavutettu.
Toiminnan ja talouden kehittämisen rakenteiden luominen moniammatillisesti yhdessä hyvinvointialueen kanssa palvelujen kustannustehokkuuden lisäämiseksi.		Tavoitteen sisältö epäselvä. Toteutumisesta ei ole tietoa ⁵¹ .	Tavoite ei toteutunut.
Yhteistyön jatkaminen ruokahävikin pienentämiseksi tuotanto- ja tarjoiluketjussa (erityisesti keskussairaala), osapuolet nimeävät puoleltaan vastuutahon.		Polkka nimennyt vastuutahon 2021. Hva nimennyt vastuutahon kesällä 2023, jonka jälkeen yhteistyö aloitettu. ⁵²	Tavoite saavutettu.

⁴⁹ Tarkastuslautakunnan kokous 27.2.2024 § 18. Polkka Oy:n toimitusjohtajan kuuleminen.

⁵⁰ Tarkastuslautakunnan kokous 27.2.2024 § 18. Polkka Oy:n toimitusjohtajan kuuleminen.

⁵¹ Tarkastuslautakunnan kokous 27.2.2024 § 18. Polkka Oy:n toimitusjohtajan kuuleminen.

⁵² Tarkastuslautakunnan kokous 27.2.2024 § 18. Polkka Oy:n toimitusjohtajan kuuleminen.

Tavoiteohjelma 1,2 milj. euron kustannustason alentamisen mahdollistavien toimenpiteiden tekemisestä yhdessä emon kanssa vuonna 2023.		Tavoitteen toteutuminen olisi edellyttänyt hyvinvointialueelta vähennyksiä palveluverkkoon ja/tai palvelutarpeeseen, mikä ei toteutunut. ⁵³	Tavoite ei toteutunut.
Siun Työterveys Oy Tavoitteista neljä ensimmäistä ovat omistajaohjauksellisia, ja viimeinen emon asiakkuuteen liittyvä tavoite			
Tilikauden tulos voitollinen.		Tilikauden tulos osoittaa 234.472 euron voittoa, joka on toiseksi paras tulos yhtiön historiassa.	Tavoite saavutettu.
Suunnatun osakeannin toteuttaminen hyvinvointialueen kunnille.		Toiminta vuoden 2023 alussa käynnistyi aiempaa laajemmalla omistuspohjalla, kun yhtiössä järjestettiin osakeanti 30.11.-28.12.2022. Suunnattu osakeanti kohdennettiin kaikkiin tuolloisen Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän jäsenkuntiin sidosyksikköaseman säilyttämiseksi.	Tavoite saavutettu.
Palvelutuotannon prosessien kehittäminen.		Toiminnan kehittämiseen panostettiin.	Raportoinnista ei käy ilmi, mitä kehitettiin.
Yhtiö vastaa Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen TTH-palvelujen järjestämisestä.			Tavoitetta ei voinut arvioida.

⁵³ Tarkastuslautakunnan kokous 27.2.2024 § 18. Polkka Oy:n toimitusjohtajan kuuleminen.

Tukea tavoitteellisesti, aktiivisesti ja vaikuttavasti emoyhtiötä strategisen tavoitteen työkykyisten päivien lisääntymisessä.			Tavoitetta ei voinut arvioida.
Emolle suunnitellut ESV-terveystarkastukset (erityistä sairastumisen vaaraa) toteutetaan tarpeen mukaisesti yhdessä sovitusti ja hyvää työterveyshuoltokäytäntöä noudattaen, työkykyprosessit toteutetaan hyvinvointialueen varhaisen tuen malli huomioiden.			Tavoitetta ei voinut arvioida.

Konserniyhteisöjen on huomioitava toiminnassaan konsernin kokonaisuus. Tytäryhtiöiden tulee tukea toiminnallaan emon perustehtävistä suoriutumista tuottamalla sille palvelusopimuksissa tai muutoin määritellyt palvelut.⁵⁴ Kaikille konserniyhteisöille yhteinen tavoite on edesauttaa konsernin taloudellisen hyödyn aikaansaamisessa. Tytäryhtiöt ovat velvolliset noudattamaan taloudessaan hyvinvointiyhtymän talouden kehysohjausta. Yhtiöt ovat velvollisia huolehtimaan siitä, että osakkaiden inhouse-asema ei vaarannu, ellei omistajaohjauksella linjata toisin.⁵⁵

Polkka-yhtiön tilinpäätös 2023 päättyi 1,3 miljoonan euron suuruiseen tappioon. Polkka-yhtiö pysyi konserniohjeen mukaista ennakkokäsitystä 29.1.2024, koska on mahdollista, että yhtiön oma pääoma painuu negatiiviseksi jo vuoden 2024 aikana taseessa aiemmilta tilikausilta olevan 0,4 milj. euron tappion vuoksi. Yhtiön osakepääoma on 2,5 milj. euroa. Yhtiöllä ei ole myöskään mahdollisuutta toimintaansa tehostamalla saavuttaa hyvinvointialueen sopimuksella määrittelemää kustannustasoa.⁵⁶

⁵⁴ Konserniohje. s. 3. siunsote.fi.

⁵⁵ Talousarvio 2023. s. 43. siunsote.fi.

⁵⁶ Aluehallitus 28.2.2024 § 30, Aluehallitus 27.3.2024 § 51. Pääomallainan antaminen Polkka – Pohjois-Karjalan tukipalvelut oy:lle / Pyyntö konserniohjeen kohdan 5.5 asiakohtien 12 ja 18 mukaisen ennakkokäsityksen antamisesta - Polkka - Pohjois-Karjalan tukipalvelut oy. siunsote.fi.

Aluehallitus antoi ennakkokäsityksen kokouksessaan 28.2.2024 § 30: ”Pohjois-Karjalan hyvinvointialue harjoittaa vastuullista omistajapolitiikkaa. Tämä tarkoittaa sitä, että yhtiön hoitaessa oman osuutensa toiminnan kehittämisessä ja tehostamisessa pääomistaja turvaa yhtiön toiminnan resurssit siten, ettei Polkka Oy:llä ole vaaraa joutua selvitystilaan oman pääoman menettämisen vuoksi. Niistä toimenpiteistä, joihin hyvinvointialueella ryhdytään Polkka Oy:n toiminnan turvaamiseksi, päätetään erikseen kevään 2024 aikana.”

Siun työterveys Oy:n liikevaihto kasvoi asiakasmäärän vähenemisestä huolimatta 6,4 % vuoteen 2022 verrattuna. Tilikauden tulos osoitti 234.472 euron voittoa, joka on toiseksi paras tulos yhtiön historiassa. Tikkamäen Palvelut Oy:n kokonaisliikevaihto kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna 15,6 %. Yhtiön liikevoitto vuonna 2023 oli 576.427 euroa. Liikevoitto kasvoi 97,2 % vuodesta 2022. Poistoja kirjattiin yhteensä 1.345.940 euroa. Verojen ja tilinpäätössiirtojen jälkeen tilikauden tappio on 9.426 euroa.

Kiinteistö Oy Tikkamäen Vuokratalot maksuvalmius on hyvä, eikä yhtiöllä ole pitkäaikaisia lainoja. Liikevaihto tilikaudella oli 834.064 €. Tehtyjen varausten muutoksen myötä tilikauden voitto oli 0 €. Kiinteistö Oy Paiholankoski teki liikevoittoa 29.812 €.

Muutosneuvottelu toteutettiin Polkka Oy:ssä ja Siun työterveys Oy:ssä. Siun työterveyden muutosneuvottelujen seurauksena yhden työntekijän työsuhde päättyi ja kuuden työntekijän työsuhteen ehtoihin tehtiin muutoksia. Polkka Oy:ssä muutosneuvottelun taustalla olivat hyvinvointialueen talouden tilanteen heikkeneminen ja Polkka Oy:lle asetetut kustannussäästövaatimukset. Polkka toteutti yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa palvelutarpeen standardoinnin puhtauspalveluissa. Tällä tavoitellaan Polkka Oy:n palvelutuotannossa työn vähenemistä kaikilla osa-alueilla edellyttäen, että kehitysstrategia on hyvinvointialueella sama.⁵⁷

Tarkastuslautakunnan havainnot:

Konsernin tytäryhtiöiden tavoitteiden toteutumisen arviointi on haasteellista. Talousarviossa 2023 on kirjattu tavoitteet, mutta tilinpäätöksessä 2023 kaikkien tavoitteiden toteutumista ei ole raportoitu. Kaikille tavoitteille ei ollut asetettu mittaria ja tavoitetasoa, jotta arviointia olisi voinut suorittaa luotettavasti.

Tytäryhtiöiltä tulleen palautteen mukaan konserniohjaus on selkeytynyt. Hyvinvointialueen tulee varmistaa, että konsernivalvonta ja riskienhallinta ovat oikea-aikaisia ja tehokkaita, jotta turvataan kaikkien toimijoiden etu.

⁵⁷ Polkka – Pohjois-Karjalan tukipalvelut Oy, Tilinpäätös 1.1.2023-31.12.2023. s. 2. Aluehallitus 2.5.2024 § 78. siunsote.fi.

5 Talous

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen alkuperäisessä talousarviossa 2023 tilikauden taloudellinen tavoite oli 11,9 milj. euroa alijäämäinen. Muutetussa talousarviossa tilikauden 2023 alijäämä oli 23 milj. euroa. Tilinpäätöksessä 2023 alijäämäksi kirjattiin 22,7 milj. euroa.

Valtion useasti päivittyneet rahoituslaskelmat toivat haastetta talousarvion 2023 laatimiseen. Rahoituslain muutoksen epävarmuuden vuoksi hyvinvointialueet joutuivat valmistelevaan vuoden 2023 talousarviot lähtökohtaisesti alijäämäiseksi ja taloussuunnitelmat 2024 vastaavasti ylijäämäiseksi. Talousarviovuoden aikana tehtiin rahoituslain muutoksen hyväksymisen myötä valtionrahoitukseen 42,9 milj. euron lisäys. Nämä useasta muutoksesta koostuvat erät eivät riittäneet kääntämään Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen tilikautta voitolliseksi.⁵⁸

Merkittävimpinä syinä ennakoitua huonompaan talouden toteutumiseen olivat kansalliset sote-alan palkkatkaisut, ikääntyneiden asumispalvelujen hintojen korotukset ja hyvinvointialueindeksiä suurempi yleinen kustannustason nousu. Lisäksi henkilöstön saatavuuden haasteiden takia ostopalvelujen vähentämisessä ei onnistuttu suunnitellusti, jolloin vuokratyövoiman käyttö oli ennakoitua suurempaa.⁵⁹

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen lainanottovaltuus vuodelle 2023 oli 93,27 milj. euroa. Lainanottovaltuudesta oli vuonna 2023 suunniteltu käytettävän 55,4 milj. euroa (n. 59 %) ja myöhemmin käytettäväksi jäävän 37,9 milj. euroa (n. 41 %). Valtuutta käytettiin investointisuunnitelman mukaisten investointien toteuttamiseen 45,9 milj. eurolla. Pysyvien vastaavien toteuma oli 19,2 milj. euroa ja investointeja vastaaviin sopimuksiin valtuutta käytettiin 26,7 milj. euroa. Investointiosan menojen kokonaistoteuma vuonna 2023 oli 19,2 milj. euroa ja se alitti talousarvion 6,3 milj. eurolla.⁶⁰

Lainanhoitokate oli hyvinvointialueella -0,2. Lainanhoitokate kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan hyvinvointialueen omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.⁶¹

Toimintatuotoiksi muotoutui tilinpäätöksen mukaan 125,2 milj. euroa ja toimintakuluiksi 888,0 milj. euroa, joten toimintakate oli 762,8 milj. euroa negatiivinen. Kun huomioidaan rahoituserät, niin vuosikate muodostui 8,7 milj.

⁵⁸ Tilinpäätös 2023. s. 33. siunsote.fi.

⁵⁹ Tilinpäätös 2023. s. 5 ja 50. siunsote.fi.

⁶⁰ Tilinpäätös 2023. s. 69. siunsote.fi.

⁶¹ Tilinpäätös 2023. s. 34. siunsote.fi.

euroa negatiiviseksi. Toimintatuottojen ja toimintakulujen suhde oli kertomusvuonna 14,0 %. Vuosikatteen ja poistojen suhdeluku oli negatiivinen -60,0 %.⁶²

Vuosikate osoittaa sen määrän, joka tulorahoituksesta jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen tunnusluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, hyvinvointialueen tulorahoitus on riittävä. Hyvinvointialueen toiminnan ja talouden kannalta on välttämätöntä, että tämä suhdeluku on jatkossa positiivinen.⁶³

5.1 KONSERNITILINPÄÄTÖS

Konsernin toimintakulut olivat 919,6 milj. euroa ja vuosikate -7,3 milj. euroa. Konsernin tilikauden alijäämä oli 23,1 milj. euroa. Kun vuosikate/poistot-tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan konsernin tulorahoituksen olevan riittävä. Toteutunut tunnusluku on -44,9 %. Vuosikatteen ja poistojen suhde on myös yksi hyvinvointialueen 123 §:n mukaisista hyvinvointialueen taloudellisen aseman arvioinnissa käytettävistä tunnusluvuista. Tämän tunnusluvun mukaan hyvinvointialueella voidaan käynnistää arviointimenettely, jos hyvinvointialueen konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 % kaksi tilikautta peräkkäin.⁶⁴

5.2 TALOUSTYÖRYHMÄN PERUSTAMINEN

Aluehallitus perusti taloustyöryhmän maaliskuussa 2023, koska hyvinvointialueen helmikuun lopun toteuman perusteella tehty tulosennuste näytti, että vuosi 2023 ei tulisi pysymään talousarviossa talouden tavoiteohjelman toteuttamisesta huolimatta. Aluehallituksessa nähtiin tarpeen perustaa erillisen työryhmän, jonka tehtävänä on yhteistyössä linjata, ohjata ja seurata hyvinvointialueen talouden johtamista ja tukea talousasioihin liittyvää valmistelua. Työryhmä koostu luottamushenkilöistä ja viranhaltijoista.

5.3 TALouden TASAPAINOTTAMINEN

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen talousarvio 2023 sisälsi 26 milj. euron talouden tavoiteohjelman, joka toteutui suunnitelman mukaisesti. Toteutuma oli 26,6 milj. euroa. Tavoiteohjelman toteutumisesta huolimatta ensimmäinen toimintavuosi oli alijäämäinen.⁶⁵

⁶² Tilinpäätös. s. 34. siunsote.fi.

⁶³ Käsitteet. www.stat.fi.

⁶⁴ Tilinpäätös 2023. s. 44. siunsote.fi.

⁶⁵ Tilinpäätös 2023. s. 50. siunsote.fi.

Talouden tasapainottaminen toteutetaan vuodelle 2025 kohdistuvan jälkikäteistarkistuksen sekä strategisen uudistusohjelman avulla siten, että talous on tasapainossa vuoden 2026 lopussa.⁶⁶

Taloussuunnitelmavuosilla talous näyttää tasapainoiselta (ks. taulukko 2)⁶⁷.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue					
	2023	TA2024	TS2025	TS2026	TS2027
Ed. tk yli/alijäämä	-1.228	-23.969	-38.895	- 18.414	20.002
Tilikauden yli/alijäämä	-22.668	-15.000	20.482	38.416	47.781
Kumulatiivinen ylijäämä	-23.896	-38.896	-18.414	20.002	67.783

Taulukko 2. Talouden tasapaino taloussuunnitelmavuosille.

Valtiovarainministeriö julkaisi huhtikuun lopussa 2024 hyvinvointialueiden vuoden 2025 ennakkollisen rahoituslaskelman. Laskelma kuvaa arvion rahoituksen kehityksestä. Vuoden 2025 rahoitusta korottaa rahoituksen jälkikäteistarkastus.⁶⁸ (Ks. taulukko 3.)

Valtion rahoitus ⁶⁹				
	2024	2025	2026	2026
TA2024 -TS2027	780.060	859.663	915.329	964.498
VM painelaskelma syksy 2023	781.000	841.000	874.000	907.000
VM 29.4.2024	780.000	838.308		

Taulukko 3. Valtion rahoitus.

⁶⁶ Tilinpäätös 2023. s. 51. siunsote.fi.

⁶⁷ Tilinpäätös 2023, talousarvio 2024 ja vastuullisen tilintarkastajan loppuraportti 7.5.2024

⁶⁸ [Valtiovarainministeriö on julkaissut hyvinvointialueiden vuoden 2025 ennakkollisen rahoituslaskelman - Valtiovarainministeriö \(vm.fi\).](#)

⁶⁹ [Hyvinvointialueiden talous - Valtiovarainministeriö \(vm.fi\).](#)

Talousarvio 2024 on laadittu 15 miljoonaa euroa alijäämäiseksi, mutta jo maaliskuun talousennusteen perusteella alijäämäennuste on 30 miljoonaa euroa. Lisäksi uudistusohjelmalla tavoiteltujen 10 miljoonan euron säästöjen toteutumisessa on haasteita.⁷⁰ Epävarmuustekijänä on valtionrahoituksen todellinen suuruus.

5.4 ARVIOINTIMENETTELY

Hyvinvointialue voi joutua valtiovarainministeriön käynnistämään arviointimenettelyyn joko talouteen liittyvien arviointimenettelyn edellytysten täyttymisen myötä tai että sosiaali- ja terveysministeriön aloitteesta, jos on osoittautunut, että hyvinvointialueen kyky järjestää sosiaali- ja terveydenhuolto on vakavasti vaarantunut.⁷¹

Talouteen liittyvät arviointimenettelyn edellytykset ovat vaihtoehtoisia. Yhdenkin edellytyksen täyttyminen voi käynnistää arviointimenettelyn.⁷² Arviointimenettelyyn voi joutua, mikäli

1. Hyvinvointialue ei ole kattanut taseeseen kertynyttä alijäämää säädetyssä määräajassa
2. Hyvinvointialueen konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia kaksi tilikautta peräkkäin
3. Konsernihilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8 kaksi tilikautta peräkkäin
4. Hyvinvointialueelle lainanottovaltuutta on muutettu tai sille on myönnetty kaksi kertaa kolmen peräkkäisen tilikauden aikana lisärahoitusta.

Taulukossa 4 (s. 32) kuvataan arviointimenettelyn käynnistämisen kriteerit ja Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen tunnusluvut⁷³. Pohjois-Karjalan vuoden 2023 tilinpäätöksessä konsernin vuosikate/poistot on ollut -45 % ja lainanhoitokate -0,11. Huomioitavaa on, että konsernin tunnusluvut voivat aiheuttaa arviointimenettelyyn joutumisen jo kahden tilikauden toteutumisen perusteella. Arviointimenettelyssä arvioidaan hyvinvointialueen taloudellisia sekä palvelujen järjestämiseen liittyviä edellytyksiä selvittää tehtävistään. Lisäksi Valtiovarainministeriö päättää, onko syytä käynnistää selvittely hyvinvointialueliitoksen tarpeesta.⁷⁴

⁷⁰ Aluehallitus 2.5.2024 § 73. siunsote.fi.

⁷¹ Laki hyvinvointialueesta (611/2021) 122 ja 123 §. Finlex.fi.

⁷² Laki hyvinvointialueesta (611/2021) 123 §. Finlex.fi.

⁷³ Tilinpäätös 2023. s. 25. siunsote.fi.

⁷⁴ Laki hyvinvointialueesta (611/2021) 123 §. Finlex.fi.

Tunnusluku	Tavoitearvo	Toteuma
Taseessa oleva kumulatiivinen alijäämä	> 0	-23
Konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde	> 80 %	-45 %
Konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate	> 0,8	0,11
Lisälainanottovaltuuden tai lisärahoituksen käyttäminen	Kyllä/ei	Ei

Taulukko 4. Arviointimenettelyn käynnistämisen kriteerit ja Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen tunnusluvut.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja kysymykset:

Hyvinvointialueen asukaslukuun suhteutettuna alijäämä oli maan pienin, kun HUSia ja Helsingin kaupunkia ei huomioida.

Talousryhmän perustaminen alkuvuodesta 2023 varmisti nopean reagoinnin tasapainotustoimenpiteiden vaikuttavuuden ja toimivuuden arviointiin sekä taloustilanteen ajantasaiseen seurantaan.

Siirtymäsäännös uhkaa riittävien palvelujen järjestämistä, koska palvelujen tarve on erittäin suurta. Tämä rahoitusmallin epäkohta asettaa Pohjois-Karjalan pysyvästi eriarvoiseen asemaan palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden suhteen verrattuna muihin hyvinvointialueisiin.

Hyvinvointialueella on talouden suunnittelussa noudatettu varovaisuuden periaatetta, mutta se haastaa ja uhkaa riittävien sosiaali- ja terveystalouden palvelujen järjestämistä.

Hyvinvointialuelain 15 §:n mukaan talouden on oltava tasapainossa vuoden 2026 lopussa. Talousennusteen mukaan alijäämää on kertymässä arvioitua enemmän vuodelle 2024. Talouden tasapainottamisen onnistumisessa on ratkaisevaa, että hyvinvointialue pysyy talousarviossa vuoden 2024. Uudet kertyvät alijäämät tulee kattaa samassa aikataulussa eli 2026 loppuun mennessä.

Vuosikatteen ja poistojen suhdeluku oli negatiivinen -60,0 %.

Hyvinvointialueella voidaan käynnistää arviointimenettely, jos hyvinvointialueen konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 % kaksi tilikautta peräkkäin.

Onko vuoden 2024 talousarvio laadittu realistisesti ottaen huomioon valtionvarainministeriön ennakoitavat rahoituslaskelmat?

6 Henkilöstöasiat

6.1 JOHTAMIS- JA ORGANISAATIOJÄRJESTELMÄN UUDISTAMINEN

Johtamis- ja organisaatiomuutokset kohdistuivat hyvinvointialueen hallintoon, joka organisoitiin uudelleen konsernipalveluiksi ja hallintopalveluiksi. Muutoksessa toimialueiden ja toimialuejohtajien määrä väheni kymmenestä seitsemään. Samalla valmisteltiin uusi johtoryhmätyöskentelyn toimintamalli. Muutokset toteutettiin vuoden 2024 alusta alkaen.

Toimialuejaon uudistamisen tavoitteena on vahvistaa palvelutuotannon toimialueiden resurssi- ja informaatio-ohjausta sekä selkeyttää johtajiston vastuut ja siten varmistaa, että hyvinvointialueen johtamisjärjestelmä on tehokas ja yhteensopiva ministeriöiden kansallisen ohjauksen kanssa.

Organisaation ja johtamisjärjestelmän uudistamisella tavoiteltiin myös hallinnon tehostamista ja kustannussäästöjä. Aluehallitus linjasi, että organisaation sisäisten tehostamistoimien avulla tulee saavuttaa vähintään miljoonan euron säästöt vuoden 2023 loppuun mennessä.⁷⁵

Toimialuejakoa koskevan aluehallituksen päätöksen jälkeen johtamisjärjestelmän tarkastelussa edettiin palvelu- aluetasolle loppuvuoden 2023 aikana. Organisaatorakenteen ja johtamisjärjestelmän arviointi etenee palvelualueiden toiminnalliseen organisoitumiseen ja on yhteydessä palvelustrategian ja -verkon toimeenpanon aikatauluun.

Tarkastuslautakunnan havainnot, kysymys ja suositukset:

Johtamisjärjestelmää uudistettaessa tulee turvata riittävät resurssit johtamiseen siten, ettei uudistamisen ainoana kriteerinä ole kustannussäästö.

Mikä oli säästö, joka saavutettiin johtamis- ja organisaatiomuutoksella vuoden 2023 aikana?

Organisaatorakenteita uudistettaessa niitä tulee kehittää sujuvien asiakas- ja potilasprosessien näkökulmasta, ei organisaation näkökulmasta. Organisaatorakenteen tulee tukea asiakas- ja potilaslähtöisiä palveluprosesseja sote-integraation näkökulmasta siiloutumisen välttämiseksi.

⁷⁵ Aluehallitus 21.9.2023 § 189.

6.2 TYÖHYVINVOINTIKYSELY 2023

Henkilöstön työhyvinvointia mitattiin Työterveyslaitoksen laatimalla Mitä Sinulle kuuluu -fokuskyselyllä. Kysely oli käytössä myös muilla hyvinvointialueilla. Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella vastausprosentti oli 67 – muihin kyselyyn vastanneisiin hyvinvointialueisiin verrattuna yli 10 prosenttiyksikköä korkeampi.⁷⁶

Mitä sinulle kuuluu -fokuskysely tuottaa tietoa työntekijöiden stressitilanteesta ja työstä palautumisesta, työyhteisön toimivuudesta, johtamisen oikeudenmukaisuudesta sekä työntekijöiden työkyvystä. Kysely kohdistaa huomion niihin asioihin, joihin on kiireellistä puuttua ja joista saadaan suurimmat vaikutukset.⁷⁷

Vastausprosentit Pohjois-Karjalassa vaihtelivat toimialueittain 62 %:n ja 82 %:n välillä. Alhaisin vastausprosentti oli ikäihmisten palvelujen toimialueella ja korkein yhteisissä palveluissa.⁷⁸ Tarkastuslautakunta kuvaa huomionsa kolmen työhyvinvointikyselyn teemaan: työstressiin ja työstä palautumiseen, muutokseen ja riittävään muutoksessa mukana oloon sekä johtamiseen.

Tunnusluvut työstressin ja työstä palautumisen osalta Pohjois-Karjalassa ja muilla hyvinvointialueilla esitetään taulukossa 5.

	Pohjois-Karjala	Muut
Kokee työstressiä: paljon panostusta, vähän palkitsevuutta	18 %	22 %
Kokee työstressiä: paljon työpaineita, vähän sananvaltaa	15 %	19 %
Palautuu hyvin työpäivän aiheuttamasta rasituksesta	40 %	35 %
Kokee työpaineita	34 %	38 %
Työkyky on alentunut	39 %	42 %

Taulukko 5. Työstressi ja työstä palautuminen.

Työstressissä ja työkyvyssä ikäryhmien erot olivat vähäiset työstressissä ja työkyvyssä. Työstä palautuminen koetaan helpommaksi iän lisääntyessä, mutta muu kokemus työhyvinvoinnista heikkenee iän myötä. Työkykyyn liittyvät pulmat ja kokemus työstressistä korostuivat erityisesti ikäalueen henkilöstöllä. Työkykyyn vaikuttavat terveys, työolosuhteet, työn sisältö ja -vaatimukset sekä työyhteisön toimivuus ja johtaminen.⁷⁹

⁷⁶ Tarkastuslautakunnan kokous 30.1.2024 § 4. Henkilöstöjohtajan ja va. työhyvinvointipäällikön kuuleminen.

⁷⁷ Työterveyslaitos. Mitä sinulle kuuluu? ttl.fi.

⁷⁸ Tarkastuslautakunnan kokous 30.1.2024 § 4. Henkilöstöjohtajan ja va. työhyvinvointipäällikön kuuleminen.

⁷⁹ Tarkastuslautakunnan kokous 30.1.2024 § 4. Henkilöstöjohtajan ja va. työhyvinvointipäällikön kuuleminen.

Muutos, riittävä muutoksessa mukana olo sekä työyhteisön toimivuus on kuvattu taulukossa 6.

	Pohjois-Karjala	Muut
Ei vaikutusmahdollisuuksia muutokseen töissä	36 %	47 %
Työyhteisön yhteistyö on toimivaa	71 %	67 %
Paljon sananvaltaa töihinsä	44 %	42 %
Asenteemme on: "toimimme yhdessä"	67 %	64 %

Taulukko 6. Muutos, riittävä muutoksessa mukana olo sekä työyhteisön toimivuus.

Työyhteisön toimivuuteen liittyy muun muassa kokemus riittävästä tiedon jakamisesta, psykologisesta turvallisuudesta ja yhdessä tekemisen asenteesta⁸⁰. Työterveyslaitoksen raportissa todetaan, että ”esihenkilöillä oli selvästi paremmat mahdollisuudet vaikuttaa oman työnsä muutokseen, kuin ei esihenkilöasemassa olevilla. Työssä tapahtuneet muutokset koettiin työntekijäasemassa harvemmin myönteisiksi kuin esihenkilöasemassa.”⁸¹

Oikeudenmukainen johtaminen suojaa työntekijöiden hyvinvointia ja terveyttä ja on yhteydessä korkeampaan työmotivaatioon ja -työhön sitoutuneisuuteen⁸². Taulukossa 7 esitetään johtamisen tunnusluvut.

	Pohjois-Karjala	Muut
Lähiesihenkilön toiminta koetaan oikeudenmukaiseksi	79 %	75 %
Päätöksenteko koetaan oikeudenmukaiseksi	35 %	31 %
Päätökset ovat johdonmukaisia (kaikilla samat säännöt)	42 %	39 %
Suosittelisi työnantajaa ystävälleen	71 %	62 %

Taulukko 7. Johtaminen.

Henkilöstökertomuksen 2023⁸³ mukaan panostaminen työhyvinvoinnin kehittämiseen tuottaa tulosta, koska ”mitareista muun muassa koetut vaikutusmahdollisuudet muutokseen, lähiesihenkilön toiminnan oikeudenmukaisuus ja työnantajan suosittelu kehittyivät tuloksiltaan positiiviseen suuntaan. Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen

⁸⁰ Tarkastuslautakunnan kokous 30.1.2024 § 4. Henkilöstöjohtajan ja va. työhyvinvointipäällikön kuuleminen.

⁸¹ Mitä kuuluu hyvinvointialueiden työhyvinvoinnille 2023. Jaana Laitinen, Kirsikka Selander, Jenni Ervasti ja Mika Kivimäki. 2024. s. 13. ttl.fi.

⁸² Tarkastuslautakunnan kokous 30.1.2024 § 4. Henkilöstöjohtajan ja va. työhyvinvointipäällikön kuuleminen.

⁸³ Henkilöstökertomus 2023. s.10. siunsote.fi.

henkilöstön työhyvinvointi on korkeammalla tasolla kuin hyvinvointialueilla keskimäärin. Tämä näkyy esimerkiksi lähiesihenkilöiden työstä palautumisen tuloksissa.”

Työterveyslaitoksen näkemyksen mukaan seurantatutkimus kunta- ja hyvinvointialan työntekijöiden työstä, työyhteisöistä ja johtamisesta osoittaa, että ”siirtyminen hyvinvointialueille on ensimmäisen vuoden aikana aiheuttanut verrattain pieniä muutoksia valtaosalle työntekijöistä. Asiaa selittää se, että tilanne ei ole parantunut hyvinvointialueelle siirtymisen jälkeen. Hyvinvointialueet kamppailevat työvoimapulan ja säästöpainneiden keskellä.”⁸⁴

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset:

Hyvinvointialueen henkilöstöstä 71 prosenttia suosittelisi ystävälleen Pohjois-Karjalan hyvinvointialuetta työnantajana. Luku on suurempi kuin keskimäärin (62 %) muilla Mitä sinulle kuuluu -fokuskyselyyn vastanneilla.

Esihenkilötyö on keskeinen työn voimavaratekijä, jolla pitää tukea työkykyä ja palautumista sekä lieventää työkuormituksen haitallisuutta.

Muutokset ovat lisänneet työntekijöiden epävarmuutta. Epävarmuus omien työtehtävien tai työsuhteen jatkumisesta lisää sairauksien riskiä.

Muutostilanteissa on tärkeää kuulla henkilöstöä heitä koskevassa päätöksenteossa mm. terveysriskien minimoimiseksi.

Tulevissa muutoksissa on resursoitava riittävästi esihenkilötyötä ja aikaa sekä on varmistettava riittävät työvälineet henkilöstön tukemiseen muutoksessa.

6.3 SIVUTOIMET JA KILPAILEVA TOIMINTA

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen hallintosäännön §:n 59⁸⁵ mukaan ”sivutoimiluvan myöntämisestä sekä sivutoimen vastaanottamisen ja pitämisen kieltämisestä päättää hyvinvointialuejohtajan osalta aluehallitus, toimialajohdajien osalta hyvinvointialuejohtaja ja muun henkilöstön osalta toimialuejohtaja. Sivutoimi-ilmoitus muusta kuin

⁸⁴ Mitä kuuluu hyvinvointialueiden työhyvinvoinnille 2023. Jaana Laitinen, Kirsikka Selander, Jenni Ervasti ja Mika Kivimäki. 2024. s. 42. ttl.fi.

⁸⁵ Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen hallintosääntö. siunsote.fi.

työaikana tehtävästä sivutoimesta tehdään toimialuejohtajien osalta hyvinvointialuejohtajalle, palvelualuejohtajien osalta toimialuejohtajalle ja muiden viranhaltijoiden osalta linjaorganisaation mukaisesti palvelualuejohtajille.”

Hyvinvointialueen sivutoimi ja kilpaileva toiminta -ohjeessa kuvataan sivutoimiluvan ja -ilmoituksen käsittely. Viranhaltija toimittaa sivutoimilupahakemuksen/ilmoituksen omalle esihenkilölleen. Esihenkilö antaa hakemukseen/ilmoitukseen puoltavan tai kieltävän lausunnon ja lähettää hakemuksen päätösvaltaiselle viranhaltijalle käsiteltäväksi.

Henkilöstöpalvelut ylläpitää sivutoimiluetteloa Excel-taulukon muodossa. Sivutoimiluettelosta ei poisteta aktiivisesti ilmoituksia, jos henkilöt eivät itse ilmoita sivutoimen päättymisestä. Sivutoimilupia on hyvinvointialueen aikana myönnetty yksi. Rekisteriin oli kirjattu 120 kappaletta lääkäreiden tekemiä ilmoituksia ja muiden ammattiryhmien ilmoituksia oli noin 200 kappaletta. Valvonta on esihenkilöiden tehtävä.⁸⁶ Tilinpäätöksessä 2023 todetaan, että sivutoimilupia ja -ilmoituksia seurataan keskitetysti⁸⁷.

Tarkastuslautakunnan suositukset:

Sivutoimia koskeva ilmoitus-, lupa-, kirjaamis-, seuranta- ja valvontamenettely on hajanainen. Menettely tulee yhtenäistää samoin kriteerein toimivaksi koko hyvinvointialueella ja menettelyjen tulee olla ajan tasalla. Sivutoimi-ilmoituksen ja -luvan saanut tulee velvoittaa ilmoittamaan myös sivutoimen päättymisestä.

Sivutoimi ja kilpaileva toiminta -ohje on päivitettävä niin, että prosessit, valvonta ja valvontavastuut kuvataan selkeästi ja riittävällä tavalla. Valvontaa sujuvoitaisi myös asian käsittelyn siirtäminen sähköiseen HR- Järjestelmään.

6.4 HENKILÖSTÖHALLINNON TIETOJÄRJESTELMÄ

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella turvallisen siirtymän yksi merkittävä riski vuosien 2022 ja 2023 vaihteessa oli henkilöstö- ja taloushallinnon järjestelmien päivitys, koska järjestelmätoimittaja ei pysynyt sovitus- aikataulussa Populuksen tietokantaan liittyvissä muutoksissa. Palkanmaksun prosessi oli varmistettu vuoden vaihteessa, mutta viivästykset aiheuttivat ylimääräistä työtä, lisäsivät virheen mahdollisuuksia ja hankaloittivat henkilöstötietojen

⁸⁶ Tarkastuslautakunnan kokous 30.1.2024 § 5. Henkilöstöjohtajan ja henkilöstöpäällikön kuuleminen.

⁸⁷ Tilinpäätös 2023. s. 22. siunsote.fi.

raportointia ja seuranta. Myös taloushallinnon järjestelmien osalta käytössä oli joitakin korvaavia toimintamalleja.⁸⁸ Tarkastuslautakunta käsitteli asiaa arviointikertomuksessa 2022 ja totesi, että uusien järjestelmien ja päivitysten käyttöönotto edellyttää suunnittelua ja testausta järjestelmille haavoittuvuuksien löytämiseksi.

Järjestelmän käyttöönoton haasteet jatkuivat alkuvuonna 2023. Järjestelmätoimittaja ei kyennyt toimittamaan tietokantaan liittyviä muutoksia kilpailutuksen edellyttämässä laajuudessa, minkä takia hankinta keskeytettiin. Meita käynnisti hyvinvointialueen ja varatoimittajan kanssa uuden käyttöönottoprojektin. Hyvinvointialue ja Meita toteuttivat yhteisen arvion käyttöönoton keskeyttämiseen johtaneista tapahtumista. Arvion perusteella laadittiin riskienarvio, jota hyödynnettiin uuden järjestelmän käyttöönoton suunnittelussa. Uuteen käyttöönottoon Meita ja hyvinvointialue varasivat aiempaa enemmän valmisteluresurssia, jotta todetut ongelmat kyettäisiin ennakoimaan ja välttämään. Käyttöönottoprojektiin nimettiin hyvinvointialueelta projektista vastaava henkilöstöpalveluista ja ICT-palveluista. Henkilöstöjohtajalla on vastuu uuden projektin toteuttamisesta.⁸⁹

Hyvinvointialue kävi reklamaationeuvotteluita Meitan kanssa. Uuden järjestelmän, Personec F:n, käyttöönotosta ei tule uusia järjestelmän käyttöönottokustannuksia, koska Meita sitoutui vastaamaan niistä omalla kustannuksellaan 31.3.2024 saakka.⁹⁰

Henkilöstöhallinnon järjestelmäkokonaisuuden käyttöönotto on edennyt alkuvuoden 2024 aikana siten, että työntekijät siirtyivät käyttämään uutta järjestelmää 2.4.2024. Esihenkilöt aloittivat sen käytön 19.3.2024.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja suositukset:

Ennen uuden projektin aloittamista vuonna 2023 osapuolet tekivät kattavan riskienarvioinnin. Riskien tilannetta on seurattu projekti- ja ohjausryhmässä säännöllisesti.

Tietojärjestelmiin liittyvät muutokset edellyttävät riittävää osaamista järjestelmien kokonaisarkkitehtuurista sekä selkeää vastuunjakoa eri osapuolten kesken. Riski sille, että muutoksissa epäonnistutaan, on suuri, ja projektin epäonnistumisen taloudelliset vaikutukset voivat olla merkittävästi kustannuksia lisäävä.

Organisaatiossa tulee olla laadittu prosessikuvaus tietojärjestelmien käyttöönotolle.

⁸⁸ Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen tilinpäätös 2022. s. 30. siunsote.fi.

⁸⁹ Tarkastuslautakunnan kokous 29.8.2023 § 81. Kuuleminen henkilöstöjohtaja ja talousjohtaja.

⁹⁰ Tarkastuslautakunnan kokous 29.8.2023 § 81. Kuuleminen henkilöstöjohtaja ja talousjohtaja.

7 Muut arviointikohteet

7.1 PALVELUINTEGRAATIO

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen integraatiolla tarkoitetaan sosiaali- ja terveystalouden järjestäjän tai tuottajan muodostamaa kokonaisuuden asiakkaalle hänen tarvitsemistaan palveluista. Palveluintegraation tavoitteena on nopeuttaa asiakkaan ohjautumista oikeaan palveluun, sujuvoittaa ja lyhentää palveluprosesseja. Toimiva palveluintegraatio voi myös säästää kustannuksia. Vertikaalinen integraatio on perustason ja erityistason saumattomaa yhteistyötä tai yhdessä sovittuja asiakasprosesseja. Horisontaalisella palvelujen integraatiolla tarkoitetaan sitä, miten samalla hoidon tai palvelun porrastuksen tasolla (esim. perustason sosiaali- ja terveystalouksissa) koor- dinoidaan ja integroidaan eri palveluita asiakkaan tarpeen mukaiseksi kokonaisuudeksi. Asiakkaiden näkökul- masta tärkeintä on palvelujen sujuvuus ja vaikuttavuus, ei se miltä sektorilta palvelu tuotetaan tai rahoitetaan.

Sote-uudistuksen mukaisia rakenteellisia muutoksia tehtiin hyvinvointialueen edeltäjän Siun soten kuntayhtymän perustamisen yhteydessä vuonna 2017, kun maakunnan kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut ja erikois- sairaanhoidon kuntayhtymän palvelut koottiin yhteen organisaatioon. Kuntayhtymän aikana kehitettiin eri hank- keissa sosiaali- ja terveystalouden toiminnallista integraatiota.⁹¹

7.1.1 Integraatio mielenterveys- ja päihdepalveluissa

Mielenterveys- ja päihdepalveluja tuotetaan terveyden- ja sairaanhoitopalveluissa perusterveydenhuollossa, eri- koissairaanhoidossa ja MIEPÄ-yksikössä. Lisäksi perhe- ja sosiaalipalvelujen toimialueella tuotetaan sosiaalihuolto- lain mukaisia mielenterveys- ja päihdepalveluja.

Hyvinvointialueella sote-integraatiota ei ole erikseen vastuutettu kenellekään. Terveys- ja sairaanhoitopalvelujen toimialueen mielenterveys- ja päihdepalveluiden integraatio on ollut kuntayhtymän alusta lähtien keskeinen ta- voite, arvo ja toimintaperiaate.⁹² Perhe- ja sosiaalipalvelujen toimialueen eri tasolla esihenkilöt kehittävät raken- teita ja toimintamalleja yhteistyössä terveys- ja sairaanhoitopalvelujen kanssa. Asiakaskohtaisessa asiassa yhteis-

⁹¹ Tulevaisuuden sosiaali- ja terveystalouden -hanke 2020–2023. Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelman (LAPE) aikana vuo- sina 2017–2018. Tarkastuslautakunnan kokous 29.8.2023 § 79. Hankepääallikön kuuleminen.

⁹² Tarkastuslautakunnan kokous 24.4.2024 § 56. Terveyden- ja sairaanhoidon toimialuejohtajan kuuleminen.

työtä tehdään työntekijät ja viranhaltijat -tasolla. Tärkeänä verkostoissa on yhteistyökumppaneiden ammattitaidon ja osaamisen hahmottaminen asiakkaan hyväksi ja etenkin paljon palvelua tarvitsevien asiakkaiden kohdalla.⁹³

Mielenterveys- ja päihdepalvelut yksikkö

Mielenterveys- ja päihdepalvelujen (MIEPÄ)⁹⁴ kehittämisessä tavoitteena on sisäisen integraation lisäksi integroituminen perusterveydenhuoltoon sekä mielenterveys- ja päihdeasiakkaita koskevien sosiaalihuoltolain alaisten palveluiden integroituminen mielenterveys- ja päihdepalveluihin.⁹⁵

MIEPÄn yhteistyö perusterveydenhuollon kanssa on ollut lähtökohtaisesti toimivaa. Perusterveyden huollon haasteellinen resurssointi heijastuu myös MIEPÄ-palveluiden kysynnän lisääntymisenä. Psykykinen sairastaminen ei ole lisääntynyt, mutta psykykinen pahoinvointi on ja hoitoon hakeudutaan herkemmin. Lievistä häiriöistä kärsiviä asiakkaita ohjataan suoraan MIEPÄ-palveluihin, vaikka heidät tulisi hoitaa yleisvastaanotoilla. Tämän vuoksi hoitoketjut ja palvelupolut eivät vielä toteudu suunnitellusti.⁹⁶

Painopiste maakunnan mielenterveys- ja päihdepalveluissa on aiempien kuntien itsenäisten linjausten myötä edelleen MIEPÄssä. Erikoissairaanhoidon resurssit ovat niukat ja keskittyvät Joensuun seudulle. MIEPÄllä on vastuu pitkäaikaispotilaiden avohoidon kokonaisuudesta ml. erikoissairaanhoidon, neuropsykiatristen aikuispotilaiden tutkimus, hoito ja kuntoutus sekä päihdepalveluissa kokonaan myös erityistaso.⁹⁷

Asiakaskohtainen palveluiden koordinaatio tapahtuu useimmiten asiakkaan oman MIEPÄ-hoitajan kautta. Sosiaalipalvelujen tarve olisi pitkäaikaisasiakkailla usein suurempi, kuin mitä on mahdollista saada MIEPÄ-palvelun sisällä, ja sosiaalipalveluihin pääsy on vaikeaa. MIEPÄ-yksikön asiakkailla ei ole ollut haasteita palveluiden saamisessa somaattisten sairauksien osalta.⁹⁸

⁹³ Tarkastuslautakunnan kokous 26.3.2024 § 38. Perhe- ja sosiaalipalvelujen toimialuejohtajan kuuleminen.

⁹⁴ Miepäpalvelut (mielenterveys- ja päihdepalvelut) ovat osa terveys- ja sairaanhoitopalvelujen toimialuetta ja siellä osa vastaanottopalveluja. Miepäpalvelut vastaa perusterveydenhuollon tason keskivaikea-asteisten häiriöiden kiireettömistä palveluista: Miepäpalvelut yli 18 v:lle, päihdepalvelut kaikenikäisille. Palveluihin kuuluu terveysasemille integroidut vastaanotot, psykiatrinen kuntoutus ml. kotiin vietävät palvelut, ryhmämuotoiset toiminnot, päihdevieroitusosasto ja 9/2023 alkaen eshtason päihdelääketieteen poliklinikka. Miepäpalvelut vastaa myös asiakkuudessa olevien henkilöiden sosiaalihuoltolain alaisista mielenterveyskuntoutujien asumispalveluista, mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden työ- ja päivätoiminnasta ja päihdelaitoskuntoutuksista. Näistä asumispalvelut ja päihdelaitoskuntoutus ovat kilpailutettuja ostopalveluita ja työ- ja päivätoiminta toteutetaan palvelusetelillä. Myös lääkäripalveluja ostetaan.

⁹⁵ Tarkastuslautakunnan kokous 29.8.2023 § 80. Palvelupäällikön kuuleminen.

⁹⁶ Tarkastuslautakunnan kokous 29.8.2023 § 80. Palvelupäällikön kuuleminen.

⁹⁷ Tarkastuslautakunnan kokous 29.8.2023 § 80. Palvelupäällikön kuuleminen.

⁹⁸ Tarkastuslautakunnan kokous 29.8.2024 § 80. Palvelupäällikön kuuleminen.

Sosiaalipalveluiden integroituminen soveltuvin osin suoraan MIEPÄ-palveluihin on tehostanut palvelutarvearvi-
oita, kuntoutusprosessin seurantaa ja lain edellyttämää terveydenhuollon mukanaoloa sekä lisännyt terveysso-
siaalisuutta, joka tukee moniongelmaisten asiakkaiden hoitoa. Roolitus ja työnjako työikäisten sosiaalipalveluiden
kanssa edellyttää lisää selkeyttämistä.

Moniammatillisen työn samassa tiimissä ja työyhteisössä koetaan helpottavan asiakasasioiden hoitamista, tuovan
turvallisuutta ja selkeyttä työhön ja lisäävän sitä kautta työhyvinvointia. Johtamisrakenteiden katsotaan tukevan
MIEPÄ-palveluiden substanssiosaamista.

Psykiatrinen klinikkaryhmä⁹⁹

Yleissairaalapsykiatrian poliklinikan perustehtävänä on tarjota konsultaatiota somaattiselle erikoissairaanhoidolle
somaattisiin hoitoihin liittyvien psyykkisten kriisien ja psykiatrinen erityistilanteiden aikana¹⁰⁰.

Erityistason (erikoissairaanhoidon) ja perustason välistä integraatiota on tuettu alueellisin hoitosuosituksin, jotka
päivittyvät toimialueella hoitopolkukuvauksiksi. Osana tätä hoitopolkutyötä yksiköt (esim. osastot) ovat kuvan-
neet oman toimintansa kannalta keskeisimmän osan hoitopolkua. Hoitopolkujen saattaminen uuden standardin
mukaiseen muotoon on ollut tässä haasteena.¹⁰¹

Psykiatrinen tutkimus ja hoito ovat moniammatillisen tiimin yhteistyönä toteutettavaa toimintaa. Sosiaalityöntekijät
ovat keskeisenä osana moniammatillista tiimiä kaikissa klinikoissa ja työryhmissä. Heidän työpanoksensa on
tärkeää sosiaalipalveluiden suuntaan tapahtuvan saumattoman yhteistyön ja palveluiden integraation toteutta-
miseksi.¹⁰²

Toimijoiden oman arvion mukaan lasten- ja nuorisopsykiatrian palveluita integroidaan ja toteutetaan tiiviissä yh-
teistyössä koulun, kasvatus- ja perheneuvoloiden ja lastensuojelun kanssa. Perheillä on kokonaisuudessa keskei-
nen rooli, ja tarpeen mukaan kokonaisuuteen integroidaan myös aikuisten mielenterveys- ja/tai päihdepalveluita.
Perustason toimijoiden puute haastaa lasten ja nuorten psykiatriassa. Hoito painottuu erikoissairaanhoidon ta-
solle, koska perustaso on pirstaleinen ja osalla toimijoista (kasvatus- ja perheneuvolat) lakisääteisinä tehtävinä

⁹⁹ Psykiatrian klinikkaryhmä vastaa psykiatrisen erikoissairaanhoidon palveluiden tuottamisesta terveydenhuoltolain ja siinä
määriteltujen ministeriön vahvistamien kiireettömän hoidon perusteiden mukaisesti. Psykiatrinen erikoissairaanhoidon tuote-
taan lastenpsykiatrian, nuorisopsykiatrian ja psykiatrian klinikoissa sekä sairaalahoitona että avohoitona.

¹⁰⁰ Tarkastuslautakunnan kokous 31.10.2023 § 104. Palvelupäällikön kuuleminen.

¹⁰¹ Tarkastuslautakunnan kokous 31.10.2023 § 104. Palvelupäällikön kuuleminen.

¹⁰² Tarkastuslautakunnan kokous 31.10.2023 § 104. Palvelupäällikön kuuleminen.

ovat ohjaus ja neuvonta, mutta ei hoito. Lasten- ja nuorten perustason hoito näyttäytyy vaillinaisesti organisoituna. Myös koulun ja lastensuojelun haasteet heijastuvat lasten- ja nuorten psykiatriaan. Eri toimijoiden välillä toiminta pirstaloituu.¹⁰³

Aikuisten psykiatristen palveluiden ja päihdepalveluiden palveluintegraation näkökulmasta keskeistä johtamisen rakennetta ovat säännölliset vähintään neljästi vuodessa MIEPÄn ja psykiatrian poliklinikan (aikuisten ja vanhus-ten psykiatriset erityystason palvelut) johtotiimien yhteiset kokoukset. Lisäksi MIEPÄn ja psykiatrian poliklinikan osastonhoitajat tapaavat säännöllisesti. Geriatrisella osaamiskeskuksella ja vanhuspsykiatrian osastolla ja poliklinikalla on säännölliset tapaamiset. Tehostettu avohoito on tiiviissä yhteistyössä sosiaalipäivystyksen ja yhteispäivystyksen kanssa. Johtamista tukevat säännölliset tapaamiset. Lasten- ja nuorisopsykiatrian klinikat tekevät säännöllistä yhteistyötä perhekeskusten ja lastensuojelun kanssa. Tätä yhteistyötä ohjataan säännöllisin, johdon yhteisin tapaamisin.¹⁰⁴

Saumattomien palveluketjujen kannalta haasteellisia kohtia ovat siirtymät eri toimijoiden välillä. Potilas saattaa joutua odottamaan osastohoidossa tarpeettoman kauan hoitoneuvotteluajan saamista perustason palveluista.¹⁰⁵

Palveluissa kehitetään uusia yhteistyömuotoja, kuten päihdepotilaiden moniammatillista työryhmää. Lisäksi selvitetään syömishäiriökeskuksen muodostamista. Alaikäisten kohdalla perustason toimijuuden puute aiheuttaa haasteita, eikä palvele aina potilaita parhaalla mahdollisella tavalla.¹⁰⁶

7.1.2 Integraatio sosiaalipalveluissa (työikäisten palvelut)

Sosiaalityössä asiakkaiden palvelujen yhteensovittaminen on perustyötä. Palvelutarpeen arvioinnissa kartoitetaan laajasti asiakkaan palvelutarpeet, ja verkostotyötä tehdään esiin tulleiden tarpeiden mukaisesti. Yhteistyökumppaneita ovat MIEPÄ-palvelujen lisäksi mm. Kela, kunnat, TE-hallinto, seurakunnat ja yksityiset palveluntuottajat.¹⁰⁷

Mielenterveyspalveluiden sosiaalityössä ja -ohjauksessa ei toteuteta tai arvioida kaikkia työikäisten asiakkaiden sosiaalipalveluita, vaan integrointi tapahtuu palveluohjaamalla asiakas työikäisten palveluihin esim. taloudellisen tuen arviointiin (asiakkaan omatyöntekijä ei arvioi ja perustele esim. täydentävän toimeentulotuen, välitystilin, kuntouttavan työtoiminnan tuen tai asumisenohjauksen tuen tarvetta). Asiakas saa tarpeenmukaiset työikäisten

¹⁰³ Tarkastuslautakunnan kokous 31.10.2023 § 104. Palvelupäällikön kuuleminen.

¹⁰⁴ Tarkastuslautakunnan kokous 31.10.2023 § 104. Palvelupäällikön kuuleminen.

¹⁰⁵ Tarkastuslautakunnan kokous 31.10.2023 § 104. Palvelupäällikön kuuleminen.

¹⁰⁶ Tarkastuslautakunnan kokous 31.10.2023 §104. Palvelupäällikön kuuleminen.

¹⁰⁷ Tarkastuslautakunnan kokous 29.8.2023 § 104. Palvelujohtajan kuuleminen.

sosiaalipalvelut, mutta vastuutyöntekijä ei arvioi niitä kokonaisuutena. Jos asiakas on työikäisten palvelun asiakkaana ennen hoitoonohjausta tai jos hoidon aikana ilmenee muunkin sosiaalipalvelun tarvetta, vaihtuu asiakkaan vastuutyöntekijä mielenterveyspalveluissa. Vastuutyöntekijä voi vaihtua taas uudelleen, kun hoitosuhde päättyy. Sovittuja yhteistyön malleja ei vielä ole käytössä. Tämä ei ole tarkoituksenmukaista asiakkaan edun näkökulmasta eikä tue palveluiden koordinoitua ja ohjausta rakenteiden tasolla.¹⁰⁸

Asiakkaalla on liian usein kaksi työikäisten palveluita järjestävää sosiaalityöntekijää, jolloin työntekijöiden kesken on sovittava työnjaosta normaalia prosessia enemmän, jotta tilanne ei aiheuta asiakkaalle epäselvyyttä. Tämä koskee erityisesti mielenterveyspalveluiden ohessa toteutettavaa sosiaalityötä, jossa toiminta on työikäisten palvelutehtävään (kirjaus/tilastointi jne.) toteutettavaa palvelua ja myönnetään osin samoja ja osin eri sosiaalipalveluita. Asiakkaalle voi olla myös epäselvää, kehen hänen tulee ottaa yhteyttä minkäkin sosiaalipalvelun toteutuksen tai tuen osalta. Työnjakojen selvittäminen voi myös hidastaa aiheetta asiakkaan asian käsittelyä. Mielenterveyspalveluiden sosiaalityö tekee kirjaukset sosiaalipalveluiden asiakastietojärjestelmään Mediatrin sijaan, mikä on mahdollistanut yhteistyön ja työnjaoista sopimisen. Tämä on vähentänyt toimijoiden päällekkäistä, toisistaan tietämätöntä työskentelyä.¹⁰⁹

Mielenterveys-, päihde- ja muut riippuvuusongelmat ovat yksi isoimmista työikäisten sosiaalipalveluiden asiakkaiden haasteista. Yhteistyö MIEPÄ-palvelujen kanssa katsotaan tärkeäksi myös strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Päällekkäisen työn määrää tulisi pystyä karsimaan sekä asiakkaiden palvelujen oikea-aikaisuuden ja saavutettavuuden vuoksi, mutta myös henkilöstön tarkoituksenmukaisen käytön näkökulmasta. Yhdessä nämä vaikuttavat myös kustannuksiin.¹¹⁰

Erillinen johtamisjärjestelmä ja toiminnan organisointi käytännön työssä ja asiakkaan palveluiden saannissa aiheuttavat haasteita mielenterveys- ja päihdepalveluiden ja työikäisten palveluiden välillä. Organisoitumista ja resurssien kohdentamista on käytännössä lähdetty avaamaan palvelutehtävien välisillä neuvotteluilla. Tavoitteena on ylläpitää olemassa olevat hyvät käytännöt asiakastyössä, mutta rakenteita ja prosesseja arvioidaan myös uudelleen, jotta rakenteen eriytyneistä siiloista päästäisiin johdonmukaisempaan asiakasohjaukseen ja yhdenmukaisempaan palvelutarjontaan riippumatta siitä, ohjautuuko asiakas ensin hoidontarpeen arvioon vai sosiaalipalvelutarpeen arvioon.¹¹¹

¹⁰⁸ Tarkastuslautakunnan kokous 29.8.2023 § 80. Palvelujohtajan kuuleminen.

¹⁰⁹ Tarkastuslautakunnan kokous 29.8.2023 § 80. Palvelujohtajan kuuleminen.

¹¹⁰ Tarkastuslautakunnan kokous 29.8.2023 § 80. Palvelujohtajan kuuleminen.

¹¹¹ Tarkastuslautakunnan kokous 29.8.2023 § 80. Palvelujohtajan kuuleminen.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja kysymys:

Toimialueilla on tunnistettu sote-integraation haasteita. Parhaiten integraatio näyttää toteutuvan toimijoiden välisinä konsultaatioina.

Suurimmat haasteet ovat eri toimialueiden palvelujen yhteen sovittamisessa asiakkaiden ja potilaiden palvelutarpeiden mukaisesti sekä päällekkäisen työn vähentäminen ja siilojen poistaminen asiakas- ja potilastyöstä.

Onko integraation kehittämiseen laadittu selkeää kehittämissuunnitelmaa? Eteneekö kehittäminen yksittäisten asioiden kautta? Tuleeko palvelustrategian toimeenpano ohjaamaan integraatiota selkeästi asiakas- ja potilaslähtöisyyden suuntaan?

Haasteena sote-integraation tehokkaassa toteutumisessa ovat resurssivajeet peruspalveluissa, puutteellinen koordinaatio ja toimialueiden keskittyminen omaan toimintaan talousarvioidensa näkökulmasta. Riskinä on, että asiakkaat eivät saa oikeaan aikaan oikeaa palvelua.

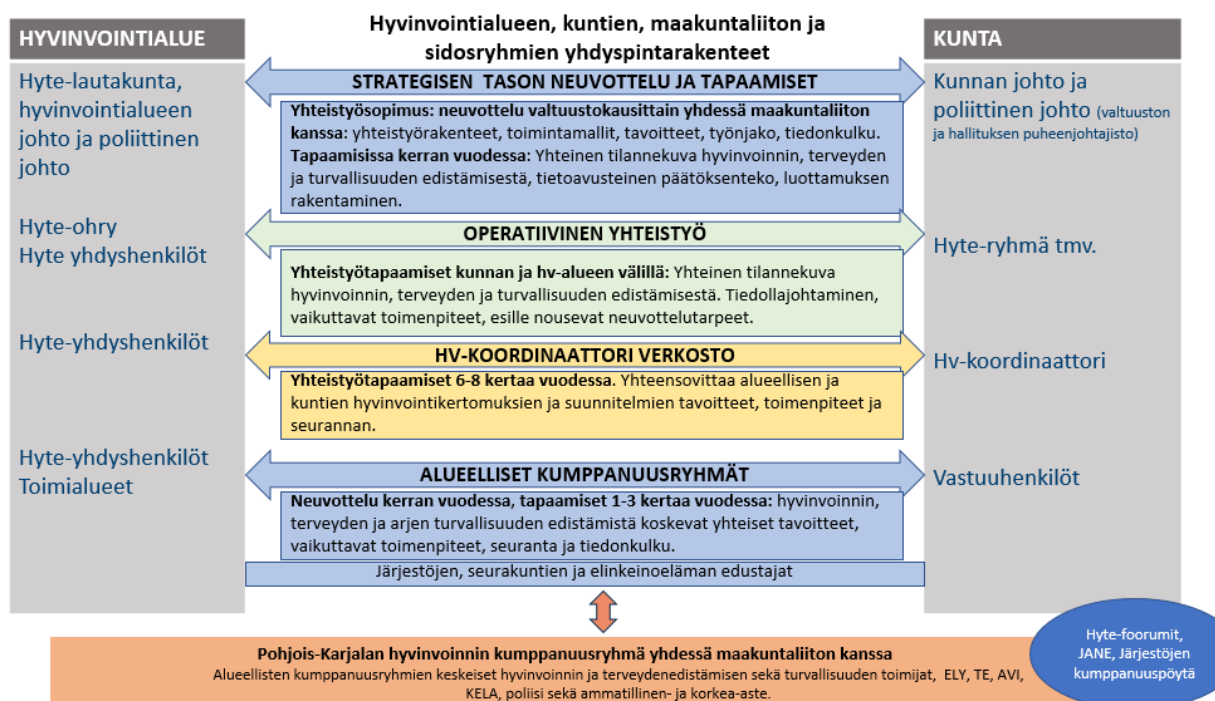
Käytetäänkö palvelumuotoilun menetelmiä hyödyksi toiminnan kehittämisessä yli toimialueiden menevissä asiakasprosesseissa?

7.2 TOIMIVAT YHTEISTYÖRAKENTEET HYVINVOINTIALUEIDEN JA KUNTIEN SEKÄ MUIDEN TOIMIJOIDEN VÄLILLÄ

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisena tavoitteena on, että hyvinvointialueiden ja kuntien sekä muiden toimijoiden välillä on toimivat yhteistyörakenteet ja toimintakäytännöt.¹¹² Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta hyväksyi 15.6.2023 yhteistyösopimuksen ja siihen liittyvän vastuunjakotaulukon. Asiakirjassa on kuvattu toimintamallit, työnjako ja tiedonkulku (ks. kuva 2 s. 45).¹¹³

¹¹² Valtakunnalliset tavoitteet sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle. s. 16. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2024:2. julkaisut.valtioneuvosto.fi.

¹¹³ Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta 15.06.2023 § 39. siunsote.fi.

Kuva 2. Pohjois-Karjalan eri toimijoiden yhdyspintarakenne¹¹⁴.

Kuntien ja hyvinvointialueen yhteistyötarpeita on muun muassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä, sivistys- ja sote-palveluiden yhdyspinnoilla, lasten, nuorten ja perheiden palveluissa, vammaisten palveluissa, ikäihmisten palveluissa, kotoutumisessa sekä turvallisuuden ja varautumisen tehtävissä sekä työllisyyden edistämisessä.¹¹⁵

Työllisyyden edistämisen yhdyspintatyö

Suurin osa Pohjois-Karjalan kunnista on halunnut tehdä sopimuksen horisontaalisesta yhteistyöstä hyvinvointialueen kanssa liittyen kuntouttavaan työtoimintaan. Sopimus mahdollistaa kuntouttavan työtoimintapaikan ja työtehtävän ohjauksen toteuttamisen kunnan hallintokunnissa.¹¹⁶

Lisäksi aktivointisuunnitelmatyöskentely ja työkyvyntuen tiimi sekä TYP-työ (työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu) nivoo käytännössä kuntakokeilukuntien ja TE-hallinnon ja hyvinvointialueen yhteistyötä. Näiden

¹¹⁴ Pohjois-Karjalan kuntien, Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen ja Pohjois-Karjalan maakuntaliiton sopimus yhdyspintarakenteista, toimintamalleista, työnjaosta ja tiedonkulusta. s. 7. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta 15.6.2023 § 39. siunsote.fi.

¹¹⁵ Valtakunnalliset tavoitteet sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle. s. 16. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu 2024:2. julkaisut.valtioneuvosto.fi ja kuntaliitto.fi.

¹¹⁶ Tarkastuslautakunnan kokous 31.10.2023 § 103. Palvelujohtajan kuuleminen.

toimintojen osalta kaikkien toimijoiden työntekijöitä informoidaan säännöllisesti ja järjestetään yhteisiä verkostopalavereja, koulutuksia yms. Myös esihenkilötasolla on omat yhteistyöfooruminsa maakuntatasolla ja paikallisesti. Pohjois-Karjalassa on vahvat verkostotyön perinteet ja tahtotila tehdä asioita yhdessä.

Yhdyspintatyö lasten, nuorten ja perheiden palveluissa

Lasten, nuorten ja perheiden palvelujen kehittäminen perhekeskustoimintamallin mukaan on kirjattu kuntien ja hyvinvointialueen välillä solmittuun kuntakumppanuussopimukseen. Hyvinvointialue vastaa perhekeskustoiminnan koordinoinnista. Perhekeskustoiminnan tueksi sekä hyvinvointialue että kunnat nimeävät perhekeskuskoordinaattoreita, joiden tehtävänä on toimia yhteistyön edistäjänä. Perhekeskustoimintaa johtaa ja ohjaa maakunnallinen ohjausryhmä. Ohjausryhmään ja johtoryhmiin on nimetty edustajat kunnista, järjestöistä, seurakunnista ja hyvinvointialueelta. Alueellisten johtoryhmien puheenjohtajina toimivat kuntien edustajat ja sihteereinä hyvinvointialueen edustajat.¹¹⁷

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta on vahvistanut perhekeskuksen toimintasuunnitelman 12.1.2023¹¹⁸. Toimintasuunnitelman tavoitteiden toteutumista on arvioitu hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunnassa 25.1.2024¹¹⁹. Väli raportissa todetaan, että Perhekeskuksen toimintasuunnitelma antaa luvan ja kannusta yhteistyöhön. Lisäksi väli raportissa mainitun palautteen mukaan ”tiedon välittämiseen eri tasoille tulisi panostaa ja tehdä se näkyväksi. Kun yhteistä toimintaa ja toimijoiden tuttuutta tietoisesti ja tavoitteellisesti edistetään, heijastuu se positiivisesti ajatuksiin yhteistyön hyödyistä.”¹²⁰

¹¹⁷ Tarkastuslautakunnan kokous 31.10.2023 § 103. Palvelujohtajan kuuleminen.

¹¹⁸ Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta 12.01.2023 § 6. Perhekeskuksen toimintasuunnitelma. siunsote.fi.

¹¹⁹ Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta 25.01.2024 § 5. Pohjois-Karjalan perhekeskuksen toimintasuunnitelma 2023–2025 väliarvio. siunsote.fi.

¹²⁰ Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta 25.01.2024 § 5. Pohjois-Karjalan perhekeskuksen toimintasuunnitelma 2023–2025 väliarvio. siunsote.fi.

Tarkastuslautakunnan havainnot:

Hyvinvointialueen edeltäjä Siun soten kuntayhtymä loi yhteistyörakenteet, mutta hyvinvointialueen toiminnan alkaessa oltiin uuden edessä yhdyspintatyössä myös Pohjois-Karjalassa.

Yhdyspintatyötä pidetään tärkeänä hyvinvointialueen toiminnan kehittämisessä.

Onnistuneen yhdyspintatyön edellytyksenä ovat toimivat rakenteet, riittävät resurssit, luottamus toimijoiden kesken sekä selkeät roolit ja vastuut.

Hyvinvointialueen ja kuntien yhteistyön muodot ovat muotoutumassa yhteistyösopimuksen ja siihen liittyvän vastuunjakotaulukon ohjaamana. Työllisyyden vastuun siirtyessä TE-toimistoilta kunnille yhteistyön merkitys hyvinvointialueen näkökulmasta korostuu. Perhekeskus-rakenteet ovat olleet jonkin aikaa toiminnassa ja toimivat eri paikkakunnilla hiukan eri tavoin.

Yhdyspintatyössä yhtenä haasteena ovat toimijoiden rajalliset ja erilaiset resurssit sekä erilaiset näkemykset vastuista ja toimintatavoista. Vahvuutena sen sijaan on hyvä keskusteluyhteys ja varsin realistinen käsitys kokonaiskuvasta.¹²¹

7.3 KEHITTÄMISYKSIKÖ

Kehittämisyksikkö vastaa pääsääntöisesti niistä kehittämishankkeista, jotka saavat ulkopuolista rahoitusta. Kehittämisyksikkö hoitaa hankkeiden hallinnoinnin ja toiminnasta yhteistyössä toimialueiden kanssa. Kehittämisyksikön tehtäviin kuuluu myös seurata hankerahoituksen kehittymistä ja arvioida mahdollisten uusien hankehakujen mahdollisuutta tukea hyvinvointialueen strategiaan tavoitteisiin.

Yksikön toimintaa johtaa kehittämisjohtaja.

Hanketyön lisäksi kehittämisyksikön tehtäviin kuului vuonna 2023:

1. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kehittäminen ja koordinointi organisaatiotasolla
2. Osallisuustyö ja vaikuttamistoimielinten fasilitointi
3. Laadunhallintatyö
4. Asiakaskokemuksen johtamisen kehittäminen ja koordinointi organisaatiotasolla

¹²¹ Tarkastuslautakunnan kokous 31.10.2023 § 103. Kehittämisjohtajan kuuleminen.

Kehittämisyksikössä toteutettiin muutoksia huhtikuussa 2024 kehittämisjohtajan irtisanoutumisen jälkeen. Kehittämisjohtajan ja hänen alaistensa tehtäviä jaettiin eri henkilöille. Lisäksi kehittämispalveluja tarkastellaan johtamisjärjestelmän ja organisaation uudistamisen yhteydessä siten, että vuoden 2025 alussa olisi uusi rakenne tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnalle sekä oppimiselle (TKIO-toiminnalle).¹²² Lisäksi osana talouden tehostamistoimenpiteitä uusia ulkopuolisia hankerahoituksella toteutettavia kehittämishankkeita ei aloiteta 2024 vuoden loppuvuoden aikana.

Sisäisen tarkastuksen yhtenä tarkastuskohteena vuonna 2023 oli hankkeiden strategianmukaisuus. Tarkastuksen perusteella jatkossa tullaan strategisissa hankkeissa huomioimaan työajankäyttö ja hankkeissa kehitettyjen toimintamallien jatkuvuuden turvaaminen ulkopuolisen rahoituksen päätyttyä.

Lautakunnan suositukset:

Keskitetyn kehittämistyön haasteena on tulosten juurruttaminen käytännön työhön. Kehittämistyössä tulee löytää tasapaino ja toimintatavat strategialähtöisen ja toimialueilta lähtevän kehittämisen välille.

7.4 MONIKANAVAINEN ASIAKASPALAUTEJÄRJESTELMÄ

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen strategiassa arvoksi on määritelty asiakaslähtöisyys ja toiminnan päämääräksi ”Yhdessä tehden vaikuttavimmat palvelut”¹²³. Kehittämisyksikkö ja toimialueet vastasivat vuonna 2023 yhteistyössä asiakaskokemuksen jatkuvasta mittaamisesta sekä raportoinnin ja tiedon hyödyntämisestä toiminnan kehittämisessä.

Asiakaskokemusta mitataan hyvinvointialueella seuraavasti:

- Asiakaslähtöiset palautekanavat
 - Asiakaslähtöinen palautekanava, jonka kautta asiakas voi tarpeensa mukaan antaa haluamalleen yksikölle, palvelulle, toiminnalle palautetta
 - Some-kanavat
 - Muistutukset, vahinkoilmoitukset
 - Suullinen palaute
- Organisaatiolähtöiset palautekanavat
 - Asiakas saa asiointinsa jälkeen tekstiviestillä linkin palautekyselyyn
 - Henkilöstö kysyy palautteen mobiililaitteella palvelutapahtuman yhteydessä
 - Yksikössä on palautelaite, johon asiakas voi antaa palautteen asiointinsa yhteydessä

¹²² Aluehallitus 2.5.2024 § 89. siunsote.fi.

¹²³ Hyvinvointialuestrategia 2023–2026. siunsote.fi.

- Toimialueiden-, palveluiden- ja yksiköiden itsetekemät asiakaspalautekyselyt (sähköiset/paperiset)
- Näiden lisäksi yksiköillä on käytössään omat valitut menetelmät asiakaskokemuksen mittaamiseksi
- Muut
 - THL:n toteuttamat kansalliset asiakaspalautekyselyt (esim. kansallinen vanhuspalveluiden Kerro palvelustasi -kysely, mielenterveys- ja päihdepalveluissa, terveysasemilla, äitiys- ja lastenneuvoiloissa sekä suun terveydenhuollossa toteutettavat kyselyt)
 - Hoitotyön potilaspalaute -kysely (HoPP)

Hyvinvointialueen verkkosivujen palautekanavaa uudistettiin 2023. Päivitetyllä palautelomakkeella hyvinvointialueen asukkaat voivat antaa palautetta ja kehittämis ehdotuksia milloin tahansa. Tällä palautejärjestelmällä tuetaan asukkaiden osallisuutta.¹²⁴ Lisäksi hyvinvointialueen asiakaskokemuksen johtamisen toimintamalli on kuvattu ja on hankittu sähköinen järjestelmä monikanavaiseen asiakaspalautteen keräämiseen.

Asiakaskokemusta mittaavien yksiköiden määrä on lisääntynyt sen jälkeen, kun asiakaskokemuksen mittaamista alettiin organisaatiossa kehittämään yhtenäisellä tavalla. Vuoden 2023 alussa Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella otettiin käyttöön THL:n johtaman työryhmän määrittelemät kansallisesti yhtenevät asiakaspalautetiedon väittämät.¹²⁵

Kuva 3 (s. 50) havainnollistaa, kuinka asiakaskokemusta mittaavien yksiköiden määrä on lisääntynyt sen jälkeen, kun asiakaskokemuksen mittaamista alettiin Siun sotessa kehittämään organisaatiossa yhtenäisellä tavalla.

¹²⁴ Tiedote 11.4.2023. Siun soten verkkosivujen palautekanava on uudistettu. siunsote.fi.

¹²⁵ Laaturaportti 2023. s. 22. Aluehallitus 2.5.2024 § 77. siunsote.fi.

Jatkuvan asiakaskokemuksen mittaamisen käyttöönotto (%)
toimialueilla vuosina 2021-2023

Kuva 3. Asiakaskokemusta mittaavien yksiköiden määrän lisääntyminen.

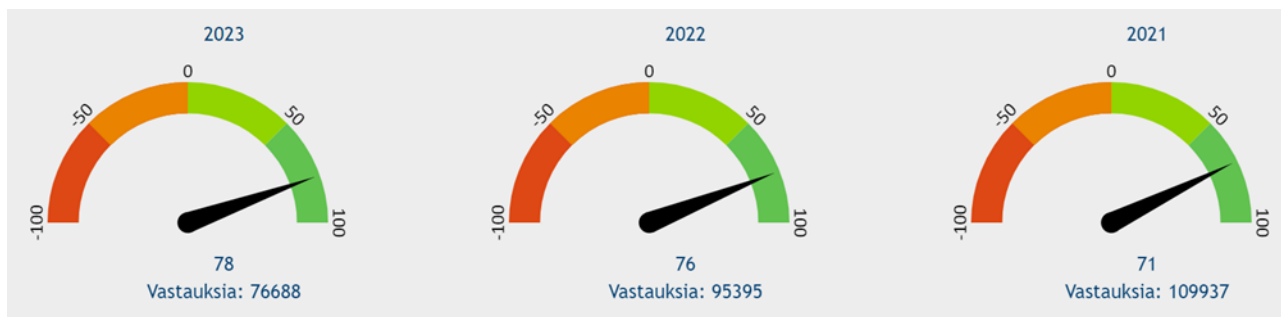
Kuva 4 kertoo palautteiden määrän kehityksestä eri kanavissa¹²⁶.

Palautteen määrä/ Kanava	Tulos 2021	Tulos 2022	Tulos 2023	Lisätietoja
Palautteen määrä (QPro)	2 584	2 177	661	QPro-järjestelmän käyttö verkkosivujen palautekanavana päättyi 10.4.2023.
Palautteen määrä (Laatuportti)	-	-	1 424	Laatuportti-järjestelmän käyttö verkkosivujen palautekanavana alkoi 11.4.2023.
Palautteen määrä (tekstiviesti)	112 291	97 510	78 853	Asiakkaiden tarve antaa palautetta on tasoittunut, kun mahdollisuus palautteen antamiseen on ollut pitkään tarjolla.
Palautteen määrä (palvelutapahtuma)	1 929	5 510	10 505	Mittaavien yksiköiden määrä on lisääntynyt.

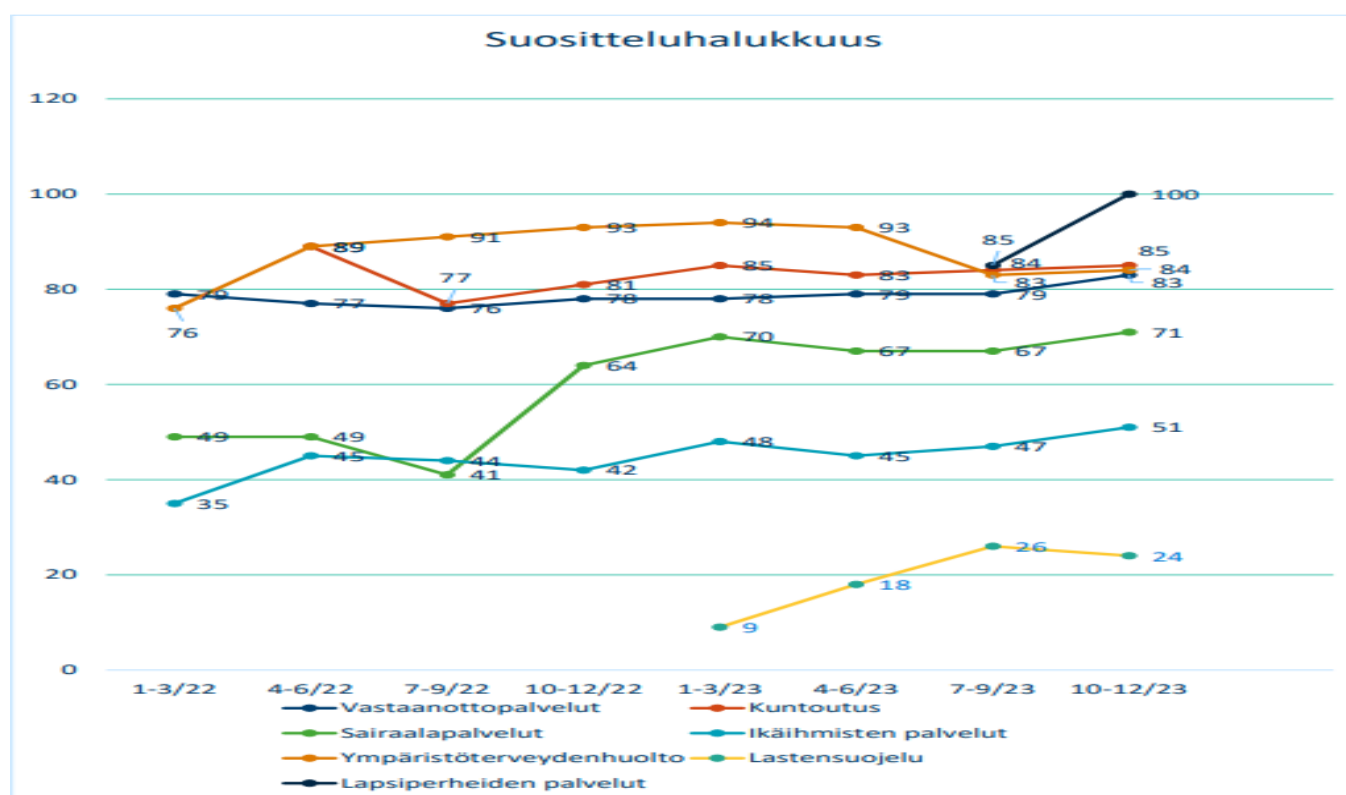
Kuva 4. Palautteen määrä eri kanavissa vuosina 2021–2023.

¹²⁶ Laaturaportti 2023. s. 23. Aluehallitus 2.5.2024 § 77. siunsote.fi.

Kuvat 5 ja 6 osoittavat suositteluhalukkuutta. NPS-luku toimii Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella asiakastyytyväisyyden strategisena mittarina. NPS-mittari kertoo reaaliaikaisesti, kuinka suuri osa asiakkaista suosittelee Siun so-
tea läheisilleen ja tuttavilleen. Mitä suurempi lukema, sitä tyytyväisemmät asiakkaat Siun sotella on. Positiivinen NPS-luku on jo hyvä, ja yli 50 arvoa voidaan pitää erinomaisena.

Kuva 5. Hyvinvointialueen NPS-mittarin lukemat.

Kuva 6. Suositteluhalukkuus yksiköissä.

Tarkastuslautakunnan havainnot ja kysymykset:

Hyvinvointialueella on kehitetty ansiokkaasti asiakaskokemuksen ja asiakaspalautteen keräämistä asiakaslähtöisesti mahdollistamalla viestintä useamman kanavan kautta.

Hyvinvointialueen NSP-mittari oli vuonna 2023 yli 50. Alhaisin suositteluhaluus oli lastensuojelussa niistä yksiköistä, jotka osallistuivat mittaukseen.

Kuinka kaikki yksiköt sitoutetaan asiakaskokemuksen mittaamiseen ja yhtenäisiin toimintamalleihin siten, että siitä tulee osa toimintakulttuuria? Asiakkaiden ja potilaiden kokemusten tulee ohjata palveluiden kehittämistä.

Kuinka asiakaskaspalautteesta ja laadusta tehdään läpinäkyvää sisäisessä ja ulkoisessa viestinnässä? Asiakkaiden tulee voida seurata ja arvioida käyttämiensä palvelujen laatua.

7.5 PALVELUSETELITOIMINTA

Palvelusetelilain (569/2009) mukaan hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevia sosiaali- ja terveyspalveluja voidaan järjestää palvelusetelillä oman tuotannon ja ostopalvelujen rinnalla. Palvelusetelin tarkoituksena on lisätä asiakkaan ja potilaan valinnan mahdollisuuksia, parantaa palvelujen saatavuutta sekä edistää julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyötä. Hyvinvointialue päättää, ottaako se käyttöön palvelusetelin ja mihin palveluihin palveluseteliä myönnetään.¹²⁷ Palveluntuottajat voivat hakeutua palvelusetelituottajiksi jatkuvasti.¹²⁸

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella palvelusetelit ovat joko tasasuuruisia tai tulosidonnaisia. Hyvinvointialueella on käytössä seuraavat palvelusetelit¹²⁹:

1. Ajokorttitodistuksen palveluseteli
2. Henkilökohtaisen avun palveluseteli
3. Ikäihmisten asumispalvelun palveluseteli
4. Jalkojenhoidon palveluseteli
5. Kehitysvammaisten tuetun kotona asumisen palveluseteli
6. Kotiin annettavien hoiva- ja hoitopalvelujen palveluseteli
7. Lapsiperheiden kotipalvelun palveluseteli
8. Lääkkeiden annosjakelun palveluseteli

¹²⁷ Laki sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä (569/2009). Finlex.fi

¹²⁸ Palvelusetelipalvelut. siunsote.fi.

¹²⁹ Palvelusetelipalvelut. siunsote.fi.

9. Mielenterveys- ja päihdepalvelujen kuntoutuksen palveluseteli
10. Monivammaisten lasten ja nuorten kotiin annettavien hoiva- ja hoitopalvelujen palveluseteli
11. Omaishoidon tuen palveluseteli
12. Tukipalvelujen palveluseteli
13. Vammaisten asumispalvelujen palveluseteli
14. Vammaisten päivätoiminnan palveluseteli

Palvelusetelikeskuksessa työskentelevä palvelusetelitiimi vastaa palvelusetelipalvelujen suunnittelu-, valmistelu- ja koordinoitavista, mukaan lukien palvelusetelituottajien hallinnointi sekä käsittely- ja päätösprosessit. Palvelusetelitiimi toimii tiiviissä yhteistyössä hyvinvointialueen toimialueiden sekä yksityisten palveluntuottajien kanssa.

Kuntayhtymän aikana aloitettiin osana tulevaisuuden sosiaali- ja terveystieteiden hanketta vuonna 2022 palveluseteliprosessin uudelleen määrittely, jonka perusteella hyvinvointialueella uudistettiin palvelusetelijärjestelmää. Hyvinvointialueella tehtiin hankintapäätös uudesta järjestelmäratkaisusta, joka mahdollistaa palvelusetelien ja tukipalvelurekisterin toiminnot. Järjestelmä mahdollistaa laajempaa tuottajien palvelujen ja tietojen näkyvyyttä asiakkaille. Uudistuksen myötä palvelusetelilaskutuksessa tullaan siirtymään saldon etukäteen tilaamisesta jälkikäteislaskutukseen. Lisäksi hyvinvointialue pystyy uudessa järjestelmässä hallinnoimaan järjestelmän toimintoja, raportointia ja uusien palvelusetelien käyttöönottoa. Järjestelmä otetaan käyttöön asteittain ja ensimmäisenä pilotoidaan suun terveydenhuollon palveluseteli¹³⁰.

Tarkastuslautakunnan havainnot:

Siirtyminen saldon etukäteen tilaamisesta jälkikäteislaskutukseen poistaa taloudellisen riskin, kun saldo-summa ei ole enää ulkopuolisen toimijan tilillä.

Kehittämisen myötä tehtävänjako ja vastuut ovat selkeytyneet. Oletettavasti prosessit ovat tehostuneet ja päällekkäinen työ vähentynyt.

Palveluseteli ei takaa asiakkaan ja potilaan valinnan mahdollisuuksia, koska alueen kaikissa kunnissa ei ole yksityisiä palveluntarjoajia. Setelin arvo voi olla sen verran alhainen, että palveluntuottajia ei saada.

¹³⁰ Tarkastuslautakunnan kokous 29.8.2023 § 78. Hankinta- ja logistiikkajohtajan ja projektiasiantuntijan ja palvelusetelisuunnittelija kuuleminen.suunsote.fi.

7.6 OSALLISUUSVALIOKUNTA

”Osallisuusvaliokunta on Suomessa ainutlaatuinen, sillä muilla hyvinvointialueilla samanlaista toimielintä ei vielä ole. Sen tavoitteena on edistää hyvinvointialueen asukkaiden ja palvelujen käyttäjien osallisuutta ja vaikuttamista hyvinvointialueen toimintaan.”¹³¹

Osallisuusvaliokunnan toiminta on saanut osakseen myönteistä palautetta muun muassa valtuustoseminaari- ja -kokouskeskusteluissa. Valiokunnan kokoonpano on monipuolinen; siinä on poliittisten jäsenyyksien lisäksi edustuksia muun muassa järjestöistä ja eri vaikuttajaneuvostoista. Valiokunta kokoontui vuonna 2023 yhdeksän kertaa, viimeisteli osallisuusohjelman, analysoi asiakaspalautteita, keskusteli järjestöavustuksista ja kutsui kuultaviksi osallisuuden edistämisen kannalta keskeisiä yhteistyökumppaneita. Asukasosallisuusmahdollisuuksia on kehitetty edelleen yhdessä Siun soten kehittämisasiantuntijatyöstä vastaavien viranhaltijoiden kanssa.

Tarkastuslautakunnan havainnot:

Osallisuuden toteutumiselle on luotu sitä mahdollistavat rakenteet, kanavat ja käytännöt.

¹³¹ Tiedote 24.5.2022. Osallisuusvaliokunta varmistaa, että asukkaiden ääni kantaa hyvinvointialueella. [siunsote.fi](https://www.siunsote.fi).

8 Yhteenveto ja tarkastuslautakunnan lausuntopyyntö

POSITIIVISET HUOMIOT
Työnantajakuva on parantunut. Hyvinvointialueen henkilöstöstä 71 prosenttia suosittelisi ystävilleen Pohjois-Karjalan hyvinvointialuetta työnantajana. Toimialueilla on tunnistettu sote-integraation haasteita. Parhaiten integraatio näyttää toteutuvan toimijoiden välisinä konsultaatioina. Hyvinvointialueen ja kuntien yhteistyön muodot ovat muotoutumassa yhteistyösopimuksen ja siihen liittyvän vastuunjakotaulukon ohjaamana. Työllisyyden vastuun siirtyessä TE-toimistoilta kunnille yhteistyön merkitys hyvinvointialueen näkökulmasta korostuu. Perhekeskus-rakenteet ovat olleet jonkin aikaa toiminnassa ja toimivat eri paikkakunnilla hiukan eri tavoin. Hyvinvointialueella on kehitetty ansiokkaasti asiakaskokemuksen ja asiakaspalautteen keräämistä asiakaslähtöisesti mahdollistamalla viestintä useamman kanavan kautta. Osallisuuden toteutumiselle on luotu sitä mahdollistavat rakenteet, kanavat ja käytännöt.
HAASTEET
Tilikausi 2023 oli talouden kannalta haasteellinen ja toteutui alijäämäisenä tavoiteohjelman toteutumisesta huolimatta. Talouden tasapainottamisen onnistumisessa on ratkaisevaa, että hyvinvointialue pysyy talousarviossa vuoden 2024. Haasteena turvata terveyden- ja hyvinvoinnin edistämiseen riittävä resurssit vaikeassa taloudellisessa tilanteessa. Lakisääteisten palvelujen järjestämisessä on haasteita. Omavalvontaohjelma sekä omavalvontaohjelman toteutumisen seurantaan perustuvat havainnot ja niiden perusteella tehtävät toimenpiteet on julkaistava julkisessa tietoverkossa ja muilla niiden julkisuutta edistävillä tavoilla. Sivutoimia koskeva ilmoitus-, lupa-, kirjaamis-, seuranta- ja valvontamenettely on hyvinvointialueella hajanainen. Vuosikate oli ainoa taloudellinen tavoite ja mittari.

Tarkastuslautakunnan lausuntopyyntö:

Hyvinvointialuelain 125 §:n mukaan aluehallitus antaa aluevaltuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Tarkastuslautakunta pyytää, että aluehallitus antaa lokakuun loppuun mennessä lausunnon niistä toimenpiteistä, joihin se on ryhtynyt tai päättänyt ryhtyä arviointikertomuksessa esitettyjen havaintojen, suositusten ja kysymysten takia.

Allekirjoitukset

Joensuussa 21.5.2024

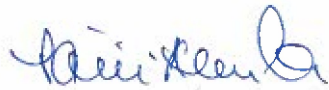
Kari Kulmala

puheenjohtaja

Tarja Hyykky

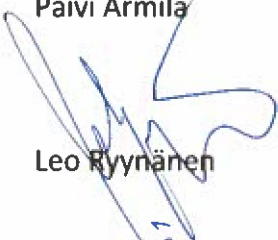
varapuheenjohtaja

Päivi Armila

Sari Huovinen

Leo Ryyänen

Ari Tielinen

Heidi Wilska

9 Lähdeluettelo

Julkaisut

Hyvinvointialueiden digitaaliset sosiaali- ja terveyspalvelut. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2022. thl.fi

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella Alueellinen asiantuntija-arvio, syksy 2023. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella: Alueellinen asiantuntija-arvio, syksy 2023. julkari.fi

Mitä kuuluu hyvinvointialueiden työhyvinvoinnille 2023. Jaana Laitinen, Kirsikka Selander, Jenni Ervasti ja Mika Kivimäki. 2024. ttl.fi.

Valtakunnalliset tavoitteet sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2024:2. valtioneuvosto.fi

Säädökset

Laki hyvinvointialueesta (611/2021). Finlex.fi.

Laki hyvinvointialueiden rahoituksesta (617/2021). Finlex.fi.

laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (980/2012). Finlex.fi.

Lastensuojelulaki (417/2007). Finlex.fi.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021). Finlex.fi.

Laki pelastustoimen järjestämisestä (613/2021). Finlex.fi.

Sosiaalihuoltolaki (1301/2004). Finlex.fi.

Sosiaalihuollon asiakaslaki (812/2000). Finlex.fi.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä (569/2009). Finlex.fi.

Terveydenhuoltolaki (1326/2010). Finlex.fi

Laki toimeentulotuesta (1412/1997). Finlex.fi.

Valtioneuvoston asetus hyvinvointialueiden rahoituksesta (1392/2022). Finlex.fi.

Vammaispalvelulaki (380/1987, Tämä laki on kumottu L:lla 14.4.2023/675, joka on voimassa 1.1.2025 alkaen).
Finlex.fi.

Asiakirjat (siunsote.fi)

Talousarvio 2023.

Tilinpäätös 2023.

Hyvinvointialuestrategia 2023–2026.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen hallintosääntö.

Konserniohje - Pohjois-Karjalan hyvinvointialue.

Henkilöstökertomus 2023.

Laaturaportti 2023.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnitelman väliarviointi 2024.

Pohjois-Karjalan kuntien, Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen ja Pohjois-Karjalan maakuntaliiton sopimus yhdyspintarakenteista, toimintamalleista, työnjaosta ja tiedonkulusta.

Pöytäkirjat (siunsote.fi)

Aluevaltuusto 22.6.2023 § 44.

Aluehallitus 21.9.2023 § 189.

Aluehallitus 30.11.2023 § 268.

Aluehallitus 2.5.2024 § 73.

Aluehallitus 2.5.2024 § 77.

Aluehallitus 2.5.2024 § 78.

Aluehallitus 2.5.2024 § 81.

Aluehallitus 2.5.2024 § 89.

Aluehallitus 28.2.2024 § 30.

Aluehallitus 27.3.2024 § 51.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta 12.01.2023 § 6.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta 25.01.2024 § 5.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta 4.4.2024 § 27.

Tarkastuslautakunnan kokous 16.5.2022 § 22.

Tarkastuslautakunnan kokous 31.10.2023 § 105.

Kuulemiset (siunsote.fi)

Tarkastuslautakunnan kokous 29.8.2023 § 78. Hankinta- ja logistiikkajohtajan ja projektiasiantuntijan ja palvelusetelisuunnittelija kuuleminen.siuunsote.fi.

Tarkastuslautakunnan kokous 29.8.2023 § 79. Hankepäällikön kuuleminen.

Tarkastuslautakunnan kokous 29.8.2023 § 80. Palvelujohtajan kuuleminen.

Tarkastuslautakunnan kokous 29.8.2023 § 80. Palvelupäällikön kuuleminen.

Tarkastuslautakunnan kokous 29.8.2023 § 81. Henkilöstöjohtaja ja talousjohtaja kuuleminen.

Tarkastuslautakunnan kokous 26.9.2023 § 93. Luottamusmiesten kuuleminen.

Tarkastuslautakunnan kokous 31.10.2023 § 103. Palvelujohtajan kuuleminen.

Tarkastuslautakunnan kokous 31.10.2023 § 103. Kehittämiskojohtajan kuuleminen.

Tarkastuslautakunnan kokous 31.10.2023 § 104. Palvelupäällikön kuuleminen.

Tarkastuslautakunnan kokous 30.1.2024 § 5. Henkilöstöjohtajan ja henkilöstöpäällikön kuuleminen.

Tarkastuslautakunnan kokous 30.1.2024 § 4. Henkilöstöjohtajan ja va. työhyvinvointipäällikön kuuleminen.

Tarkastuslautakunnan kokous 27.2.2024 § 18. Polkka Oy:n toimitusjohtajan kuuleminen.

Tarkastuslautakunnan kokous 26.3.2024 § 38. Perhe- ja sosiaalipalvelujen toimialuejohtajan kuuleminen.

Tarkastuslautakunnan kokous 9.4.2024 § 50. Va. hankejohtajan kuuleminen.

Tarkastuslautakunnan kokous 24.4.2024 § § 56. Terveysten- ja sairaanhoidon toimialuejohtajan kuuleminen.

Tiedotteet

Tiedote 28.11.2023, Eloisan ja Siun soten digitaalisen palvelualustan yhteishankinta on valmis – asukkaille sujuvat, helposti käytettävät etäpalvelut. siunsote.fi.

Tiedote 11.04.2023. Siun soten verkkosivujen palautekanava on uudistettu. siunsote.fi.

Tiedote 24.5.2022. Osallisuusvaliokunta varmistaa, että asukkaiden ääni kantaa hyvinvointialueella. siunsote.fi.

Muut

Hyvinvointialueiden talous - Valtiovarainministeriö. vm.fi.

Käsitteet. www.stat.fi.

Palveluseteli. siunsote.fi.

21.5.2024

Toimialueiden toiminnalliset tavoitteet ja strategiset painopisteet

Yhteiset palvelut

Toiminnallisten tavoitteiden ja strategisten painopisteiden toteutuminen:

Talousarvioon 2023 kirjatut toiminnalliset tavoitteet ja strategiset painopisteet	Mittari ja tavoitetaso (osa mittareista ja tavoitetasoista tulkittu talousarvosta)	Tavoitteen toteutuksen arviointi tilinpäätös 2023	Tarkastuslautakunnan arvio
Uuden talous- ja henkilöstötietojärjestelmän käyttöönottoa.	Vuonna 2023 hyvinvointialueen kirjanpito ja palkanmaksu tapahtuvat täysin uudessa ympäristössä.		Toiminnallista tavoitetta ei voinut arvioida. Lisäksi tilinpäätökseen ei ollut kirjattu toteutumista.
Talouspalveluissa jatketaan edelleen vuonna 2022 aloitetun sosiaali- ja terveyshuollon sekä pelastustoimen uudistamiseen liittyvän ICT-muutoshankkeen toteuttamista. ICT-hankkeen tehtävänä on mahdollistaa nykyisten tietojärjestelmien saatamisen lakimuutosten myötä tapahtuvien muutosten vaatimille tasoille.			Toiminnallista tavoitetta ei voinut arvioida. Lisäksi tilinpäätökseen ei ollut kirjattu toteutumista.
Keskitettyjen palvelujen lisäresursoinnin myötä olisi mahdollista yhtenäistää ja tehostaa prosesseja ja vapauttaa resursseja suorittavassa organisaatiossa helpottaen mm. sote-ammattilaisista vallitsevaa henkilöstöpulaa. Tämä kokonaisuus on tarkoitus toteuttaa osana talouden tavoiteohjelmaa.			Toiminnallista tavoitetta ei voinut arvioida. Lisäksi tilinpäätökseen ei ollut kirjattu toteutumista.
Hallintopalveluissa puhtaus- ja ateriapalvelujen ostot Polkka Oy:ltä muodostavat määrärahoista yli puolet, ja niihin kohdistuu isoja alentamispaineita.	Kustannusten hallinta edellyttää moniammatillista yhteistyötä palvelukokonaisuuteen kuuluvien eri osapuolten		Toiminnallista tavoitetta ei voinut arvioida. Lisäksi tilinpäätökseen ei ollut kirjattu toteutumista.

21.5.2024

	kesken ja valmiutta toiminnallisiin muutoksiin puhtaanapidon ja ateriapalvelun toteuttamisessa.		
Vuonna 2022 käyttöön otettu varaston toiminnanohjausjärjestelmä mahdollistaa aikaisempaa tehokkaamman valikoimanhallinnan ja varastonhallinnan.	Hyötyjen realisoiminen vaatii tässäkin toimintatapojen muutosta ja hoitotarvikkeiden yms. valikoiden keskittämistä.		Toiminnallista tavoitetta ei voinut arvioida. Tilinpäätökseen ei ollut kirjattu toteutumista.
Vuoden 2023 aikana suunnitellaan ja valmistellaan strategia- ja konsernipalvelujen toimialueen kokonaisuus osana muuta organisaation muutostarpeiden kokonaisuutta.	Organisaatiomuutokseen osallistuminen ja sen toteuttaminen.	Aluehallitus hyväksyi syyskuun 2023 kokouksessaan, että hyvinvointialuejohtajan vastuulla oleva hallinto järjestetään vuoden 2024 alusta alkaen kahden toimialueen (hallintopalvelut ja konsernipalvelut) rakenteella. Tähän hallinnon järjestämisen kokonaisuuteen kuului myös hyvinvointialueen hallinnon kustannuspaikalle sijoitettava, toiminnan strategiseen ohjaukseen, lakiasioihin ja sisäiseen tarkastukseen keskittyvä tukitoiminto.	Toiminnallinen tavoite toteutui, kun aluehallitus hyväksyi, että hallinto järjestetään kahden toimialueen rakenteella.

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut

Toiminnallisten tavoitteiden ja strategisten painopisteiden toteutuminen:

Talousarvioon 2023 kirjatut toiminnalliset tavoitteet ja strategiset painopisteet	Mittari ja tavoitetaso (osa mittareista ja tavoitetasoista tulkittu talousarvosta)	Tavoitteen toteutumisen arviointi tilinpäätös 2023	Tarkastuslautakunnan arvio
		Toiminnallisena tavoitteena pidettiin terveyskeskussairaaloiden turvallista siirtymää ikäihmisten	Toiminnallinen tavoite ja arviointi oli kirjattu tilinpäätökseen 2023.

21.5.2024

		toimialueelta terveys- ja sairaanhoitopalvelujen toimialueelle 1.1.2024 prosessien sujuvoittamiseksi.	
Integraation syventäminen ja palveluketjujen kehittäminen yhteistyössä muiden toimialueiden kanssa: kuten yhteisasiakkaat, asiakasprosessit, erityisesti iäkkäitä asiakkaita/potilaita koskien ml ensihoidon hyödyntäminen ja kotisairaaloiminnan kehittäminen. Tilannekeskustoiminnan aloittaminen huhtikuussa 2023 yhdessä muiden toimialueiden kanssa		Yhteisasiakasohjausta on edelleen kehitetty. Yhteisasiakasohjauksen tunnistusmäärä kasvoi 11 % edellisvuodesta. Tunnistuksia tehtiin 339 kpl, joista yli puolet, 54,9 %, kohdistui keskiselle alueille.	Toiminnallisen tavoitteen toteutumista ei voinut arvioida, ei mitaria tai tavoitetasoa.
Lasten, nuorten ja perheiden palvelujen kehittäminen yhdessä perhe- ja sosiaalipalvelujen toimialueen kanssa		Lapsiperheiden yhteisasiakasohjaus käynnistyi kansallisen mielenterveysstrategian valtionrahoituksen turvin vuonna 2023. Tiimi keskittyy paljon palvelua tarvitsevien lasten, nuorten ja heidän perheidensä palvelujen kehittämiseen yhteisövaikuttavuuden periaatteita noudattaen	Toiminnallisen tavoitteen toteutumista ei voinut arvioida, ei mitaria tai tavoitetasoa.
Digitaalisten palvelujen kehittäminen: kuten sähköinen ajanvaraus, ensilinjan puhelinneuvonta ja muut yhteydenottotavat, etäpalvelut, hoidontarpeen arvio, Palvelujen saatavuuden ja laadun parantaminen: riittävä palvelutarjonta, välitön ajananto, hoitojonojen lyhentäminen myös erikoissairaanhoidossa.			Toiminnallisen tavoitteen toteutumista ei voinut arvioida, ei mitaria tai tavoitetasoa. Lisäksi tilinpäätökseen ei ollut kirjattu toteutumista.
Peruspalvelujen parantaminen: tulevaisuuden sote-keskus ym. hankkeet, Meijän malli ja mata-		Mielenterveys- ja päihdepalvelujen toiminnassa on vuoden 2023 kehitetty	Toiminnallisen tavoitteen toteutumista ei

21.5.2024

lan kynnyksen mielenterveys- palvelujen saatavuuden kohen- taminen, ennaltaehkäisyyn pa- nostaminen		uusia toimintatapoja ku- ten monikanavaisia yh- teydenottomuotoja, digi- taalisia ryhmiä ja otettu käyttöön Terapiat etulin- jaan-hankkeen mukaisia lyhytterapioita	voinut arvioida, ei mit- taria tai tavoitetasoa.
Asiakas keskiöön: yhteydenoton helpottaminen, asiakaspalvelu, asiakaskohtaaminen, palvelujen saatavuuden ja savutettavuus- den sekä oikea-aikaisuuden pa- rantamine			Toiminnallisen tavoit- teen toteutumista ei voinut arvioida, ei mit- taria tai tavoitetasoa. Lisäksi tilinpäätökseen ei ollut kirjattu toteu- tumista.
Tilojen käytön kokonaisarviointi ja käyttötehokkuuden paranta- minen palveluverkko huomioi- den.			Toiminnallisen tavoit- teen toteutumista ei voinut arvioida, ei mit- taria tai tavoitetasoa. Lisäksi tilinpäätökseen ei ollut kirjattu toteu- tumista.
Henkilöstön riittävyyden, osaa- misen ja työhyvinvoinnin var- mistaminen.			Toiminnallisen tavoit- teen toteutumista ei voinut arvioida, ei mit- taria tai tavoitetasoa. Lisäksi tilinpäätökseen ei ollut kirjattu toteu- tumista.

Ikäihmisten palvelut

Toiminnallisten tavoitteiden ja strategisten painopisteiden toteutuminen:

Talousarvioon 2023 kirjatut toiminnalliset tavoitteet ja strategiset painopisteet	Mittarit ja tavoitetaso (osa mittareista ja ta- voitetasoista tulkittu talousarvosta)	Tavoitteen toteutumisen arviointi tilinpäätös 2023	Tarkastuslautakunnan arvio
Turvallisen asumisen edistämi- nen kotona.	Vuoden 2023 aikana ko- tihoidon palvelujen tuottamista laajenne- taan koko hyvinvointi- alueella kattamaan 24/7		Toiminnallisen tavoit- teen toteutumista ei voinut arvioida. Tilin- päätökseen ei ollut kir- jattu toteutumista.

21.5.2024

	lakivelvoite. Yöaikainen palvelu toteutetaan osittain yhteistyössä pelastuslaitoksen kanssa. Kotihoidon ja sen rakenteiden kehittäminen ja kotona asumisen tukeminen toteutetaan mm. etähoivapalveluilla, kuntouttavalla hoiva- ja hoitotyöllä, kaikkien omaishoitajaryhmien tukemisella, lääkäripalvelujen saatavuuden parantamisella (RFF-hankerahoituksen kautta) ja toimintaterapeuttien resurssien kohdentamisella ikäihmisten koteihin.		
RAI-arviointijärjestelmän hyödyntäminen ja vakiinnuttaminen koko toimialueella.	Vuoden 2023 osalta tavoitteeksi oli asetettu 100 %:n peittävyys lain mukaan arviointivälineen käytössä.	Peittävyystavoitteeseen päästiin. RAI-arviointiväline on käytössä kaikissa ikääntyneiden palveluissa. RAI-arviointien peittävydessä kaikkien osalta ei päästä kokonaisesti 100 %:n sillä, RAI-arviointia ei voida tehdä välittömästi asiakkuuden alussa, lisäksi asiakkaissa tapahtuu paljon vaihtuvuutta. RAI-arviointiväline tuottaa paljon kattavaa tietoa muun muassa tiedolla johtamisen tueksi	Tarkastuslautakunnan tulkinnan mukaan toiminnallisen tavoitteeseen tavoitetasoon päästiin.
Arjen tukipalvelujen toimintasuunnitelma tehdään vuonna 2023.			Toiminnallisen tavoitteen toteutumista ei voinut arvioida, ei tavoitetasoa tai mittaria. Lisäksi tilinpäätökseen

21.5.2024

			ei ollut kirjattu toteutumista.
Omais- ja perhehoidon palveluja kehitetään ja vahvistetaan omais- ja perhehoitokeskuksessa.		Omais- ja perhehoidon keskus Onneli aloitti myös toimintansa antaen tukea ja ohjausta omaishoidettavien perheille	Toiminnallisen tavoitteen toteutumista ei voinut arvioida, ei mittaria tai tavoitetasoa.
Asiakastyytyväisyyden mittauksen arviointi vakiinnutetaan vuoden 2023 aikana.	Vuoden 2023 asiakasmittausten suositteluhaluus (NPS) kaikissa palveluissa oli 48. Tavoitteeksi vuodelle 2023 oli asetettu vähintään 45. Saavutettu taso on kansallisesti erittäin hyvä	Asiakaskokemusta on ikääntyneiden palvelujen toimialueella mitattu järjestelmällisesti usean vuoden ajan. Vuodesta 2021 alkaen on käytössä ollut Roidu-järjestelmä kotihoidon palveluissa ja vuodesta 2022 alkaen asumispalveluissa, terveyskeskussairaaloissa sekä omaishoidon tuessa.	Toiminnallisen tavoitteen toteutumista ei voinut arvioida, ei mittaria tai tavoitetasoa. Tavoitetaso oli asetettu suositteluhaluutta. Mittarin käytön vakiintumista ei pystynyt arvioimaan.

Perhe- ja sosiaalipalvelut

Toiminnallisten tavoitteiden ja strategisten painopisteiden toteutuminen:

Talousarvioon 2023 kirjatut toiminnalliset tavoitteet ja strategiset painopisteet	Mittari ja tavoitetaso (osa mittareista ja tavoitetasoista tulkittu talousarvosta)	Tavoitteen toteutumisen arviointi	Tarkastuslautakunnan arvio
Henkilöstölisäykset		Opiskeluhuollossa jatkettiin rekrytoinnin edistämistä, jotta asiakasmitoitus toteutuisi oppilas- ja opiskeluhoitolaissa säädetyllä tavalla. Kuraattoripalvelussa rekrytoinnit toteutuivat suunnitellusti. Psykologipalvelussa asiakasmitoitus työntekijää kohti ei täysin toteutunut, vaikka henkilöstötilanne kehittyi	Toiminnallinen tavoite edistyi osittain. Henkilöstölisäykset ovat osittain onnistuneet.

21.5.2024

		myönteisempään suuntaan vuoden 2023 aikana Lastensuojelussa rekrytointihaasteet ovat edelleen mittavia erityisesti sosiaalityöntekijöiden osalta. Rekrytoinnin edistämiseksi käytettiin mm. rekrytointi- ja sitouttamislisää sekä rekrytointiyritysten palveluja.	
Sosiaalisen luototuksen aloittaminen.		Sosiaalinen luototus otettiin käyttöön syksyllä 2023. ¹	Tiedotteen mukaan toiminnallinen tavoite toteutui.
Asiakkaille tarjotaan mahdollisuutta osallistua palvelujen kehittämiseen ja lainsäädännöstä johtuvien muutosten valmisteluun.		Palvelujen kehittämiseksi lastensuojelussa kerätään säännöllisesti asiakaspalautetta Roidu -palautteenantojärjestelmällä.	Puuttuvan mittarin ja tavoitetason takia toiminnallisen tavoitteen kokonaisarviointia ei voinut tehdä. Asiakkaat voivat palautteenantojärjestelmän kautta.
Hyödynnetään digitalisaation ja etäpalvelujen tuomia mahdollisuuksia			Toiminnallisen tavoitteen toteutumista ei voinut arvioida, ei mittaria tai tavoitetasoa. Lisäksi tilinpäätökseen ei ollut kirjattu toteutumista.
Palvelutarpeen arvioinnin prosesseja sujuvoitetaan, jotta asiakkaiden palvelutarpeet kyetään tunnistamaan oikea-aikaisesti ja mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.			Toiminnallisen tavoitteen toteutumista ei voinut arvioida, ei mittaria tai tavoitetasoa. Lisäksi tilinpäätökseen ei ollut kirjattu toteutumista.
Henkilöstölle turvataan riittävä perehdytys, työnohjaus ja täydennyskoulutus.			Toiminnallisen tavoitteen toteutumista ei voinut arvioida, ei mittaria tai tavoitetasoa. Lisäksi tilinpäätökseen

¹ Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen tiedote 09.08.2024: Sosiaalinen luototus käyttöön Siun sotessa. siunsote.fi

21.5.2024

			ei ollut kirjattu toteutumista.
Henkilöstön kuuleminen ja osallistaminen työprosessien ja työn kehittäminen.			Toiminnallisen tavoitteen toteutumista ei voinut arvioida, ei mittaria tai tavoitetasoa. Lisäksi tilinpäätökseen ei ollut kirjattu toteutumista.

Pelastuslaitos

Toiminnallisten tavoitteiden ja strategisten painopisteiden toteutuminen:

Talousarvioon 2023 kirjatut toiminnalliset tavoitteet ja strategiset painopisteet	Mittari ja tavoitetaso (osa mittareista ja tavoitetasoista tulkittu talousarvosta)	Tavoitteen toteutumisen arviointi tilinpäätös 2023	Tarkastuslautakunnan arvio
Pelastustoimen palvelutasopäätös uusitaan vastaamaan sisäministeriön asetuksessa määriteltyä sisältöä ja rakenteita.	Pelastustoimen palvelutasopäätös uusitaan vuoden 2023 aikana". Palvelutasopäätöstä tehtäessä otetaan huomioon kansallisesti merkittävät riskit, alueella esiintyvät uhat ja riskit sekä määritellään toiminnan tavoitteet, käytettävät voimavarat, tuotettavat palvelut ja niiden taso.	Aluevaltuusto hyväksyi 12.12.2023 § 83 pelastustoimen palvelutasopäätöksen vuosille 2024-2027	Aluevaltuuston päätöksen mukaan palvelupäätös päivitettiin vuoden 2023 aikana.
Palvelutasopäätöksen valmistelun yhteydessä pelastuslaitoksen organisaatiota uudistetaan vastaamaan palvelutasopäätöksen mukaista palvelutuotantoa ja hyvinvointialueen kehittämistarpeita.			Tilinpäätökseen ei ollut kirjattu toiminnallisen tavoitteen toteutumista.
Pelastustoimintaa pystytään toteuttamaan turvallisesti ja nykyistä niukemmilla kalusto- ja henkilöstöresursseilla.			Tilinpäätökseen ei ollut kirjattu toiminnallisen tavoitteen toteutumista.

21.5.2024

Onnettomuuksien ehkäisyn kehittämistoimenpiteet kohdistetaan valvonnan keskittämiseksi entistäkin riskiperusteisemmaksi, etenkin erikoiskohteiden valvonnan osalta (A1-A6 kohteet).		Pelastusviranomaisten valvontatoimenpiteet kohdistettiin riskiperusteisesti yrityksiin ja laitoksiin, joissa on merkittäviä tulipaloon liittyviä onnettomuusvahinko- ja henkilöriskejä (A1-A6 kohteet). Valvontatehtäviä suoritettiin yhteensä 1 990 kappaletta, joista kohdistui 358 tehtävää ikäihmisten asuinturvallisuuden edistämiseen. Asuinrakennusten paloturvallisuuden itsearviointin teki 1 504 asukasta.	Tarkastuslautakunnan arvion mukaan toiminnallisessa tavoitteessa onnistuttu ainakin osittain. Puuttuvan mittarin ja tavoitteen takia kokonaisarviointia ei voinut tehdä.
Valvontasuunnitelmassa määritellään palotarkastettavat kohteet ja muut valvontatoimenpiteet paikallisten olosuhdeiden ja alueella esiintyvien riskien sekä toteutuneiden onnettomuuksien perusteella.	Suoritettavia toimenpiteitä suunnataan sellaisiin riskikohteisiin, joissa olemassa olevat riskit ovat suuret tai pelastuslaitoksen yksiköt eivät saavuta kohdetta riittävän nopeasti. Valvontaa laajennetaan asuinalueisiin, jotka eivät ole vastanneet itsearviointilomakkeisiin. Asuinrakennusten itsearviointin tavoitteena on vähintään 1 500 vastauksen saaminen vuosittain.		Tilinpäätökseen ei ollut kirjattu toiminnallisen tavoitteen toteutumista.
Turvallisuusviestinnän kehittämiseksi laaditaan oma viestintästrategia.		Turvallisuusviestinnän vaikuttavuuden kehittämiseksi laadittiin toiminnalle oma viestintäsuunnitelma.	Tarkastuslautakunnan arvion mukaan toiminnallisessa tavoitteessa onnistuttu.
Yhteistyössä 24/7 akuuttikeskuksen ja pelastuslaitoksen kanssa toteutetaan ensihoitopalvelun vaativien tilanteiden	Toimintaan palkataan lisää neljä ensihoidon kenttäjohtajaa, jotka	Yhteistyössä akuuttikeskuksen kanssa aloitettiin ensihoitopalvelujen vaati-	Tarkastuslautakunnan arvion mukaan toiminnallisessa tavoitteessa onnistuttu ainakin

21.5.2024

johtamiseen ja hoitamiseen keskittyvä yksikkö, jolla tuetaan ensihoitoyksiköiden työskentelyä ja tilannejohtoa.	työskentelevät em. yksikössä ja pelastuslaitoksella ensihoitopalvelujen kenttäjohtoon tehtävissä	vien tilanteiden johtamiseen ja hoitamiseen keskittyvän yksikön toiminta ja samalla ensihoidon kenttäjohtamisjärjestelmää uudistettiin.	osittain. Tavoitteen toteutumisen raportointi ei ollut selkeä.
Tilannekeskuksen käynnistyessä aloitetaan uutena toimintona ensihoitopalveluita tukeva kiireetöntä hoitoa tarvitsemien potilaiden hoidontarpeen arviointi.	Tavoitteena on, että hoidontarpeen arvioinnilla parannetaan asiakkaiden saamaa palvelua oikeassa paikassa ja oikeaan aikaan. Pelastuslaitos sijoittaa tilannekeskukseen hoidontarpeen arviointiin kolme henkilötyövuotta	Tilannekeskuksessa aloitti uutena toimintona kiireetöntä hoitoa tarvitsemien potilaiden hoidontarpeen arviointi.	Tarkastuslautakunnan arvion mukaan toiminnallisessa tavoitteessa onnistuttiin.
Ensihoidon johtamisjärjestelmä uudistetaan ja samalla vahvistetaan hoitotyön johtamista ja ensihoitohenkilöstön saamaa ammatillista tukea.	Pelastuslaitokselle vakiinaistetaan kokeilusta saatujen kokemusten perusteella kolme alueellisesti työskentelevää ensihoitomestaria.	Hoitotyön johtamista vahvistettiin palkkaamalla kolme ensihoitomestaria	Tarkastuslautakunnan arvion mukaan toiminnallisessa tavoitteessa onnistuttiin.
Ikäihmisten palvelujen toimialueen ja pelastuslaitoksen välistä yhteistyötä tiivistetään ja palveluintegraatiota syvennetään kotihoidon osa-alueella.	Pelastuslaitos huolehtii säännöllisten yöaikaisen kotihoidon käyntien, turvpuhelinkäyntien, hoidontarpeen arvioinnin ja kotihoidossa saattohoitopotilaiden tukemisesta Kiteen, Rääkkylän, Joensuun ja Lieksa alueilla. Pelastuslaitos budjetoit ensihoitopalveluihin toiminnan järjestämiseen tarvittavan menolisäyksen ja varautuu rekrytoimaan henkilöstön.	Ikäihmisten palvelujen toimialueen ja pelastuslaitoksen välistä palveluintegraatiota syvennettiin kotihoidon osa-alueella. Pelastuslaitos huolehtii säännöllisesti yöaikaan tapahtuvien kotihoidon käyntien, turvpuhelinkäyntien, hoidontarpeen arviointien ja kotihoidossa saattohoitopotilaiden tukemisen Kiteen, Rääkkylän, Joensuun ja Lieksan alueilla.	Tarkastuslautakunnan arvion mukaan toiminnallisessa tavoitteessa onnistuttiin.

21.5.2024

Ympäristöterveydenhuolto

Toiminnallisten tavoitteiden ja strategisten painopisteiden toteutuminen:

Talousarvioon 2023 kirjatut toiminnalliset tavoitteet ja strategiset painopisteet	Mittari ja tavoitetaso (osa mittareista ja tavoitetasoista tulkittu talousarvosta)	Tavoitteen toteutumisen arviointi tilinpäätös 2023	Tarkastuslautakunnan arvio
Eläinlääkäripalvelujen osalta vaikuttavuuden ja asiakaskokemuksen perustana ovat lakisääteisten eläinlääkäripalvelujen saatavuus ja laatu.	Edistetään huolehtimalla riittävästä ja suunnitelmallisesta henkilöstön resursoinnista, henkilöstön osaamisesta ja asianmukaisista työvälineistä lakisääteisten tehtävien hoitamiseen.	Palvelujen saatavuuden arvioidaan olevan kuitenkin toteutuneen valtakunnallisten tavoitteiden mukaisesti. Eläinlääkäripalvelujen osalta suurin haaste oli työvoiman saatavuus. Toteutunut eläinlääkäriresurssi eläinlääkäripalveluihin vuonna 2023 oli noin 20,5 htv, kun se vuonna 2022 oli noin 21,1 htv.	Toiminnallisessa tavoitteessa onnistuttu osittain. Raportointi ei ollut selkeää arviointia varten.
Tuotantoeläinten terveydenhuollon palveluita vahvistetaan palvelutarvetta vastaavaksi.	Panostetaan henkilöstön koulutukseen ja työjärjestelyihin.	Eläinlääkintähuollossa vastaanottokäyntien ja tilakäyntien kokonaismäärä vähentyi edellisestä vuodesta noin 4 %. Tilakäynnit vähenivät sekä virka-aikana (-14 %) että päivystyksessä (-17 %). Pieneläinten vastaanottokäyntimäärä virka-aikana laski n. 4 %, mutta virka-ajan ulkopuolisten päivystyskäyntien määrä kasvoi 17 %.	Tilinpäätökseen ei ollut kirjattu, kuinka toiminnallinen tavoite toteutui.
Asiakastytyväisyyskyselyt on otettu käyttöön eläinlääkintähuollossa keväällä 2022.	Vakiinnutetaan osaksi toimintaa vuoden 2023 aikana.	Eläinlääkintähuollon asiakastytyväisyys oli hyvällä tasolla (NPS 89).	Tilinpäätökseen ei ollut kirjattu, onko toiminta vakiintunut.

21.5.2024

			Asiakaspalautetta kerätään, joten arvion mukaan toiminnallinen tavoite toteutui ainakin osittain.
Valvontakäytäntöjä yhtenäistetään ympäristöterveydenhuollon keskitetyn toiminnan ohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmän (VATI) ja Laatunet -laatu järjestelmän avulla.	VATI-järjestelmää hyödynnetään tiedolla johtamisessa ja valvonnan riskiperusteisessa suunnitamisessa.		Tilinpäätökseen ei ollut kirjattu toteutusta.
Sähköisen asiointin käyttöönottaminen sitä mukaa, kun järjestelmät sen mahdollistavat.			Tilinpäätökseen ei ollut kirjattu toteutusta.
Osaavan työvoiman saatavuuden varmistamiseen. Tämä edellyttää luottamusta herättävää, henkilöstöä arvostavaa, määrätietoista ja tuloshakuista johtamista.	Panostamalla asianmukaisiin työvälineisiin, työolosuhteisiin, työjärjestelyihin, perehdytykseen sekä mahdollisuuksiin kehittyä ja vaikuttaa työhönsä.		Tilinpäätökseen ei ollut kirjattu toteutusta.